JAARVERSLAG 2019

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Inhoudsopgave

1. Verslag raad van toezicht 3

2. Bestuursverslag 5
2.1 Inleiding 5
2.2 De culturele prestaties 7
De grote zaalproducties 7
Andere (co)producties 9
Educatie 11
Internationale activiteiten 14
2.3 Samenwerking 15
Oost-Nederland 15
Orkesten 15
Theaters 16
Opera Zuid en Nationale Opera & Ballet 16
Provincie Overijssel 16
Provincie Gelderland 17
2.4 De organisatie 20
Governance Code Cultuur 20
Wet Normering Topinkomens 22
Code Diversiteit & Inclusie 23
Personeel & Organisatie 23
Huisvesting 24
Development 25
Marketing en communicatie 25
2.5 Financieel verslag 28
Het exploitatieresultaat 28
De financiële positie 29
Verantwoording eigen inkomsten 30
Gelieerde rechtspersonen 31
Risicoparagraaf 31

3. Jaarrekening 34
3.1 Balans per 31 december 2019 (na resultaatbestemming) 34
3.2 Exploitatierekening 36
3.3 Grondslagen 38
3.4 Toelichting op de balans 43
3.5 Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen 52
3.6 Gebeurtenissen na balansdatum 53
3.7 Toelichting op exploitatierekening 54
3.8 Resultaatbestemming 2019 58
3.9 Ondertekening 59

4 Overige gegevens 60
4.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 60

Bijlagen 66
Bijlage 1. Prestatieverantwoording 66
Bijlage 2. Governance Code Cultuur 68
Bijlage 3. Tussenrapportage regeling Kader Culturele instellingen Overijssel 73

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

1. Verslag raad van toezicht

'Treue Liebe dauert lange'; deze titel hebben wij meegegeven aan ons activiteitenplan basisinfrastructuur 2021-2024. Het afgelopen jaar heeft de Nederlandse Reisopera wederom zijn plaats bewezen als vaste waarde in het nationale culturele leven. Voor de Nederlandse Reisopera is cultuur geen doel op zich. Wij zien het als onze opdracht om operaproducties van hoge kwaliteit te brengen met uitnemend talent; samen met uitvoerende musici die onze passie voor de kwaliteit en liefde van betekenisvolle opera delen. Uiteindelijk gaat het bij opera om wat het teweegbrengt bij ons publiek. Opera raakt aan de meest universele waarden van het leven. Dat maakt opera krachtig en wij zien het als onze opdracht om deze verbindende kracht aan een zo groot mogelijk publiek voelbaar en kenbaar te maken. Velen binnen en buiten de Nederlandse Reisopera hebben daar een grote bijdrage aan geleverd, waarvoor wij allen dankbaar zijn. Alle bijdragen hebben het afgelopen kalenderjaar tot prachtige producties geleid, waaronder *Die tote Stadt, A Little Night Music, Il barbiere di Siviglia, Wonderful Town, Zwijnenstal* en *Onjegin*. Stuk voor stuk producties van hoge kwaliteit die velen hebben weten te raken en door recensenten zijn gewaardeerd met vijf of vier sterren.

De raad van toezicht heeft dit jaar vier keer vergaderd op 15 maart, 24 juli, 27 september en 13 december. In 2019 is een audit commissie ingesteld met als leden Paul Doop en Nina Hiddema. De auditcommissie heeft vergaderd voorafgaand aan deze vergaderingen.
De remuneratiecommissie bestaat uit Paul Doop en Dick Veltman en is eenmaal bijeengeweest.
Onderwerpen welke in de raad werden besproken zijn onder meer:

- Strategische positionering van de Reisopera in Nederland en Oost Nederland in het bijzonder
- De versterking van de samenwerking binnen en met de regio waaronder de orkesten en andere culturele instellingen
- Voorbereiding van het activiteitenplan in het kader van de Basisinfrastructuur (BIS) 2021-2024
- Developmentstrategie en voorbereiding uitvoering plannen voor sales en fundraising
- Toetsing naleving Governance Code Cultuur, Code Diversiteit & Inclusie en de Fair Practice Code
- Besluit tot wijziging en vaststelling statuten van de stichting Nederlandse Reisopera
- Het vaststellen van het reglement raad van toezicht
- Benoeming directeur en RvT Stichting STAP
- Vaststelling jaarverslag en jaarrekening 2018
- Begroting 2020
- Herbenoeming Annick van der Lof tot lid RvT voor een tweede termijn.

In juli 2019 is onze directeur, Nicolas Mansfield, door ziekte getroffen. Met steun van velen binnen en buiten de organisatie is hij bezig met zijn re-integratie. Wij hebben grote bewondering voor de wijze waarop hij werkt aan zijn herstel. Josef Fuchs en José Rikhof zijn tijdelijk belast met een aantal extra taken binnen de Nederlandse Reisopera. Wij hebben groot respect voor de wijze waarop zij samen met het hele team er voor zorgen dat de kwaliteit en de continuïteit van de producties van de Nederlandse Reisopera gewaarborgd is en blijft. Er is voorzien in externe begeleiding bij de re-integratie en op onderdelen is er extra ondersteuning voor de interne organisatie.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Dankzij de inzet van directie en medewerkers was 2019 een succesvol operajaar voor de Nederlands Reisopera. Het publiek heeft op vele plaatsen in Nederland kunnen genieten van de kwaliteit van goede opera. Wij voelen het als onze verantwoordelijkheid om daarmee door te gaan. Met de financiële steun van onze subsidiënten, sponsoren, vrienden en tal van donateurs kunnen wij voor iedereen opera's van hoge kwaliteit blijven maken. Hiermee kunnen we in jong talent blijven investeren. Wij zijn er trots op dat ons trouwe publiek en steeds meer sponsoren onze ambitie en visie delen. Wij zijn dankbaar voor de aanmoediging, inspiratie en vriendschap van een steeds verder groeiende groep liefhebbers van onze producties.

U kunt er op rekenen dat wij ons in de nieuwe BIS periode maximaal blijven inzetten voor de hoge kwaliteit van onze opera's en de programmering daarvan: Ware liefde duurt lang!

Namens de raad van toezicht,

Paul Doop
Voorzitter

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

2. Bestuursverslag

2.1 Inleiding

Nicolas Mansfield, directeur

Op het moment van schrijven van dit verslag is de wereld getroffen door de Corona pandemie. De gevolgen hiervan voor de Reisopera zullen groot zijn. In het voorjaar 2020 liggen onze voorstellingen, repetities, kinderkoor en educatieve activiteiten stil. We volgen de richtlijnen van het RIVM en proberen waar mogelijk voorstellingen te verplaatsen. We hopen dat wij op termijn u weer kunnen bereiken met onze producties en bovenal dat we deze tijd met zijn allen zo goed mogelijk door komen.

2019 heeft in het teken gestaan van onze overtuiging dat cultuur zonder avontuur zinloos is. Dit klinkt hoogmoedig, en zo is het ook bedoeld. Of het een avontuur betreft met de grotendeels in Nederland onbekende opera *Die tote Stadt* van Erich Wolfgang Korngold, met zijn moeilijke casting-eisen, of het avontuur van Stephen Sondheims *A Little Night Music*: op grote afstand van het klassieke operarepertoire; of het avontuur dat we overdragen aan de jonge leden van het Reisopera Kinderkoor of de volgende generatie toneeltijgers van de Theatermakerij in Enschede; of de avontuurlijke reis voor 1000 meezingers tijdens de jaarlijkse *Meezing Messiah* in Koninklijk Theater Carré.

Het avontuur van opera produceren vangt aan bij het selecteren van het repertoire. Daaraan voorafgaand ligt een periode van schiften: op inhoud, haalbaarheid (artistiek en financieel), risico's en publieksbelangen, om maar een paar relevante ingrediënten te benoemen. Het avontuur en uiteindelijke recept van feitelijk produceren, begroten en artistieke wensen inkaderen, repetitie- en uitvoeringsplanning, marketing en sales, begint jaren voordat het doek voor het eerst de hoogte opzoekt.

De eerste avontuurlijke stappen in de totstandkoming van de programmering van kalenderjaar 2019 zijn reeds in 2014 gezet.

We hebben getracht om in 2019 de ingekaderde artistieke risico's te nemen die laten zien dat de Reisopera en zijn medewerkers op zoek zijn naar het avontuur. Avontuur is voor ons geen stilstaand gegeven maar een dynamische reis die zijn hoogtepunt viert bij de gezamenlijk ervaring van ons publiek. Vereerd zijn we, dat *Die tote Stadt* een coproductie was met de Opera van Magdeburg, Duitsland. Deze samenwerking heeft niet alleen bijgedragen aan de inhoud en vormgeving van deze productie maar geeft ook blijk van onze banden met operagezelschappen door de hele opera "community" heen. Pers en publiek waren lovend over de resultaten. Ook *A Little Night Music* en later in het jaar de herneming van Laurence Dale's regie van Rossini's *Il barbiere di Siviglia* zijn vreugdevol ontvangen door pers en publiek

Halverwege het jaar ben ik zelf door gezondheidsproblemen getroffen en is een periode van persoonlijk herstel ingegaan. Zonder de extra inspanningen van Josef Fuchs op artistieke zaken en José Rikhof-Winters op financiën, zouden de resultaten anders zijn geweest dan we in dit jaarverslag mogen rapporteren. Ik ben hen daarvoor zeer erkentelijk. Ook ben ik verheugd dat de bereidwilligheid van alle collega's voorrang heeft gehad boven wilskracht: wij bouwen niet alleen aan een opera 'community' buiten het bedrijf. Ook binnen de muren van onze kantoren, werkplaatsen en de theaters zelf, is het 'wij' gevoel ijzersterk.

2019 heeft ook in het teken gestaan van voorsortering op een mogelijke subsidieverhoging, zoals vermeld door cultuurminister, Ingrid van Engelshoven in haar uitgangsbrief voor de BIS periode 2021-

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

2024. Meer geld betekent meer verantwoordelijkheid. Wij hebben veel aandacht besteed aan de eisen van de Fair Practice Code en de Code Diversiteit en Inclusie. Wij anticiperen op een mogelijke duurzaamheidscode door ons te oriënteren op nieuw manieren om decors en kostuums te vervaardigen, rekening houdend met een steeds veranderende samenleving. Beleid is eerder een controlemechanisme voor de onderwerpen van vandaag dan een visie op de toekomst. Beleid is relevant, actueel en grotendeels vormgegeven door historisch besef. Met ambitie, dankbaarheid, gepaste trots en het frequente raadplegen van ons gezamenlijke geweten, hebben we plannen mogen smeden en realiseren die recht doen aan onze statutaire opdracht.

Rest mij een woord van dank te richten aan iedereen voor, op en achter het toneel; alle vrijwilligers, vrienden en sponsoren; onze raad van toezicht wiens goede raad en vakkundige toezicht opnieuw onmisbaar zijn gebleken; theaterdirecteuren en programmeurs door heel Nederland en daarbuiten, met name medewerkers en directie van het Wilminktheater in Enschede; pers en media en alle beleidsmakers die voor een stabiele fundament en onderbouwde draagvlak zorgen; alle collega's van de Reisopera, zowel vast als freelance. En als laatste ons dierbare publiek, dat samen met ons elke keer opnieuw bereid blijkt te zijn het avontuur aan te gaan.

Cultuur is niet het rendement van ons bestaan, maar de winst die wij met elkaar delen. Door die overtuiging met elkaar te blijven delen, staan we allen met onze voeten op de grond in de gezindheid dat het publiek onze belangrijkste stakeholder is. En dat publieksbereik minder te maken heeft met kwantitatieve doelstellingen, maar meer met de vraag of de producties onze bezoekers geïnspireerd en ontroerd hebben.

Wij kijken terug naar kalenderjaar 2019 en concluderen dat de Nederlandse Reisopera zowel op artistieke als zakelijke vlak robuust, nieuwsgierig en openhartig is. En dat het mogen brengen van opera naar vele delen van Nederland, een eervolle opdracht is en blijft.

Enschede, 3 april 2020
Nicolas Mansfield

Directeur-bestuurder
Nederlandse Reisopera

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

2.2 De culturele prestaties

De grote zaalproducties

Het jaar 2019 was in veel opzichten een memorabel jaar voor de Nederlandse Reisopera. Er werden drie grote producties uitgebracht. In totaal dertig voorstellingen werden opgevoerd in de grotere schouwburgen en theaters in het land. Eén kleinere productie was negen keer te zien en te horen in middelgrote theaters waar de Nederlandse Reisopera om praktische redenen doorgaans niet kan optreden. Naast deze vier volwaardige operaproducties was er de deelname aan eenmalige evenementen, concerten en recitals. Al met al was de Reisopera in 2019 op een of andere manier vrijwel wekelijks te horen en te zien in het land.

Die tote Stadt

Hoewel de première van *Die tote Stadt* al op 8 december 2018 in Enschede plaatsvond, begon de tournee pas een maand later. De acht voorstellingen buiten standplaats Enschede werden in januari en februari van 2019 opgevoerd. Deze bijzondere laat-romantische opera, gecomponeerd door de toen pas 20-jarige Erich-Wolfgang Korngold, staat niet heel vaak op het speelplan van de Europese operahuizen vanwege de lastig te bezetten hoofdrollen van Paul en Mariëtta. De Nederlandse Reisopera vond in de Zweedse tenor Daniel Frank en de Bulgaarse sopraan Iordanka Derilova de gedroomde zangers om deze personages gestalte te geven. Ook bariton Modestas Sedlevicius, die de kleine rol van Fritz vertolkte, mag niet onvermeld blijven.

De opera vraagt om een flink koor en een zeer groot bezet symfonieorkest. Consensus Vocalis en het Noord Nederlands Orkest stonden onder de bezielende leiding van de Nederlandse topdirigent Antony Hermus. De laat-romantische opera, die in 1920 in première ging, is gebaseerd op een symbolistische roman van de Belgische schrijver Georges Rodenbach. In het verhaal draait alles om de jonge weduwnaar Paul die zich niet kan losmaken van zijn overleden vrouw Marie. In zijn woning in de 'dode stad' Brugge, heeft hij een schrijn voor de overledene ingericht, waarin onder meer een vlecht van haar haar ligt. Wanneer Paul op straat de danseres Marietta ontmoet, ziet hij in haar de reïncarnatie van zijn vrouw. Paul dringt er bij Marietta op aan de rol van Marie te spelen, maar wanneer de jonge danseres dat weigert, wurgt hij haar met de vlecht van Marie. Regisseur Jakob Peters-Messer ensceneerde de productie oorspronkelijk voor Theater Magdeburg, maar kwam voor de coproductie met Enschede met tal van nieuwe vondsten en een nog scherpere personenregie.

De succesvolle voorstellingen werden door de pers unaniem bejubeld. Een ware 'sterrenregen' daalde over deze – inderdaad onder een gelukkig gesternte geboren – productie neer. Joost Galema sprak in NRC-Handelsblad over 'een filmische enscenering, geladen met mysterie en suspense. Louis Gauthier

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

gaf in De Telegraaf vijf sterren en roemde onder de kop 'Adembenemende operathriller', de enscenering, de solisten en het orkest: 'deze operathriller van de Nederlandse Reisopera kan met gemak opboksen tegen een avondje spannende series kijken'. Peter van der Lint ten slotte gaf in Trouw eveneens vijf sterren 'Opera zoals je wilt dat opera altijd zou zijn: 'meeslepend, spannend, ontroerend, bloedmooi... Gaat dat zien en horen.'

A Little Night Music

In zijn programmering streeft de Nederlandse Reisopera ernaar om de verschillende facetten van het muziektheater te presenteren. Zo werd voor de tweede productie van 2019 gekozen voor de musical *A Little Night Music* van de Amerikaanse componist en tekstschrijver Stephen Sondheim. In maart en april werden in totaal tien voorstellingen in de originele taal gegeven van deze Broadway-klassieker. Eerder ging de Reisopera met Sondheims meer bekende musical *Sweeney Todd* op tournee, nu werd gekozen voor het werk dat vooral beroemd werd vanwege het onvergetelijke lied *Send in the Clowns*. De Reisopera wilde het publiek laten kennismaken met een musical die nog zoveel meer te bieden heeft dan die ene tophit.

Het verhaal van *A Little Night Music* gaat terug naar Ingmar Bergman's film *Glimlach van een zomernacht* en vertelt over advocaat Fredrik Egerman, een man van middelbare leeftijd die zijn piepjonge tweede vrouw Anne er niet toe kan bewegen met hem het bed te delen. Na vele jaren ontmoet hij een geliefde van weleer, de actrice Desirée Armfeld. Fredrik en Desirée zoeken –zo goed en zo kwaad als het gaat – toenadering tot elkaar, terwijl ze toezien hoe Fredriks zoon Henrik en de jonge Anne een relatie aangaan. In deze musical over gemiste kansen en moeizame relaties staat de melancholieke drie-kwartsmaat centraal. Het Gelders Orkest onder leiding van Ryan Bancroft kon hiermee uitstekend uit de voeten en gaf gloedvolle vertolkingen.

Regisseur Zack Winokur hanteerde een heldere vertelstijl die aansloot bij de rood fluwelen en later grijs marmeren decors van duo Hyman en Herrero.
Voor deze nieuwe productie werd een keur aan uitvoerende artiesten bijeengebracht, zoals de Nederlandse acteur Paul Groot en musicalster Susan Rigvava-Dumas. Zij werd in Enschede geboren maar vierde de afgelopen jaren triomfen in Wenen en Zuid-Duitsland. Zij deelden het podium met operazangers als Laetitia Gerards en Hadleigh Adams en doorgewinterde musicalartiestes als Inez Timmer en Sanne Franssen.

Naast recensies in de gebruikelijke dagbladen verschenen vooral evaluaties in media die zich specialiseren in het musicalgenre. De besprekingen waren zonder uitzondering lovend. Musicalweb gaf vier sterren, Musicalworld zelfs vijf en kreeg deze productie voor de Musicalworld Award 2019 maar liefst 7 nominaties. Ook Bianca Bartels gaf in Trouw vijf sterren. Zij loofde het orkest en prees Susan Rigvava-Dumas en Sanne Franssen voor de interpretatie van hun solostukken. Joris Henquet gaf in de Volkskrant de voorstelling vier sterren en roemde onder meer de klank van het 55-koppige orkest. Herman Haverkate wees in De Twentsche Courant Tubantia op de decors en kostuums die van grote schoonheid waren. Ook het publiek sloot de voorstelling in zijn hart liet zich na afloop van de voorstellingen niet onbetuigd.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Il barbiere di Siviglia
Na de zomermaanden pakte de Nederlandse Reisopera de draad weer op met een herneming van de succesvolle productie uit 2013 van de komische opera *Il barbiere di Siviglia* van Gioacchino Rossini. Regisseur Laurence Dale zorgde dat voor de herinstudering een aantal nieuwe details werd toegevoegd en wederom schitterden de op Antoni Gaudí geïnspireerde decors van Gary McCann in volle glorie. Vrijwel alle solisten die in 2013 aan deze heerlijke komedie hadden meegewerkt waren ook nu weer aanwezig. In de hoofdrollen Karin Strobos, Germán Olvera, Mark Milhofer en Bruno Praticò. Een belangrijk aandeel in de opera hadden ook de mannen van Consensus Vocalis en de orkestleden van het Noord Nederlands Orkest dat voor deze gelegenheid onder leiding stond van George Petrou. Tussen de première op 28 september in Enschede en de laatste voorstelling op 2 november in Carré in Amsterdam werden nog 10 andere opvoeringen verzorgd die door het publiek weer met enthousiasme en een gulle lach werden ontvangen. Rahul Gandolahage gaf in het NRC-Handelsblad vier sterren en was onder de indruk van de combinatie van zang- en acteertalent. 'Het is fijn dat we deze Barbier nog eens mogen bejubelen.'

Andere (co)producties

Naast de drie grote producties verzorgde de Nederlandse Reisopera in het voorjaar van 2019 een aantal kleine optredens. Zo waren er een tweetal operalunches op 11 februari en 6 mei in het Enschedese theater Concordia, een opera-aperitief van een uur in Musis Sacrum Arnhem op 16 maart en een kort optreden tijdens het Nationale Theaterweekend op 27 januari in het Wilminktheater in Enschede.

Ook gedurende de zomermaanden liet de Nederlandse Reisopera van zich horen tijdens diverse evenementen en als samenwerkingspartner in kleinere producties. Tijdens het jaarlijkse *Kunst in het Volkspark*, dat dit jaar op zondag 9 juni plaatsvond, traden sopraan Laetitia Gerards en tenor Denzil Delaere namens de Reisopera op onder begeleiding van het Orkest van het Oosten. Zij brachten tijdens dit één uur durende concert hoogtepunten uit Smetana's *Bruid te Koop!,* een Reisoperaproductie die in 2020 in de theaters te zien zal zijn.

In samenwerking met het jeugdorkest Symfonia Jong Twente werd een voorstelling van Puccini's *La Bohème* verzorgd in het Muziekcentrum Enschede op zaterdag 6 juli. De zeer goed bezochte voorstelling was semi-concertant. De eenvoudige maar doeltreffende regie was in handen van Anne Slothouwer. Onder de uitmuntende zangers bevonden zich de sopranen Jannelieke Schmidt en Anna Emilianova, de tenor Oreste Cosimo zong Rodolfo en Vincenzo Neri was Marcello. Het jeugdorkest speelde opvallend fraai en deed de moeilijke partituur onder leiding van hun vaste dirigent Alex Geluk alle eer aan.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Tijdens het openlucht-rockfestival de *Zwarte Cross* in het Achterhoekse Lichtenvoorde kon een aantal van de in totaal 220.000 bezoekers op zaterdag 20 juli kennis maken met een korte showcase-voorstelling van ca. 45 minuten van *Il barbiere di Siviglia*. Tenor Mark Milhofer, bariton German Olvera en mezzo-sopraan Karin Strobos waren samen met regisseur Laurence Dale aanwezig om het publiek kennis te laten maken met bekende momenten uit deze opera van Rossini. Aansluitend verzorgden Karin Strobos en Laurence Dale ook een zangworkshop voor bezoekers van het festival. Hiervan werd gretig gebruik gemaakt. Op 7 september gaf de Reisopera ook acte de présance tijdens het Stadsfestival Zwolle met een aantal aria's uit *Il barbiere di Siviglia* door bariton German Olvera.

Aan het begin van het theaterseizoen 2019-2020 stelde ook het fusieorkest Phion zich officieel voor. Onder die naam zullen Het Gelders Orkest en het Orkest van het Oosten voortaan gezamenlijk opereren. Het allereerste concert van deze gecombineerde organisatie werd een coproductie met de Nederlandse Reisopera. Op de lessenaar stond de musical *Wonderful Town* van Leonard Bernstein en Bernstein-expert Wayne Marshall leidde het geheel. De Reisopera droeg samen met het koor Consensus Vocalis zorg voor het vocale aandeel in deze concertante uitvoeringen en engageerde ondermeer Laetitia Gerards, Esther Maas en Allen Boxer voor de hoofdrollen. De swingende en meeslepende muziek van Bernstein was tussen 4 en 12 oktober zes maal te horen in diverse steden in Gelderland en Overijssel.

De samenwerking met Theater Sonnevanck, die vorig jaar zo succesvol werd begonnen met *Orfeo,* kreeg dit najaar een vervolg met *Zwijnenstal*, een muziektheaterproductie op tekst van Marije Gubbels en met muziek van Thijs Borsten. Ilse Warringa, Rop Verheijen, Freek den Hartogh en Whitney Sawyer speelden de dieren in deze vrije bewerking van George Orwells *Animal Farm*. De voorstelling werd tussen 6 oktober en 29 november maar liefst 30 keer gespeeld in diverse Nederlandse theaters en werd ook een aantal keer als schoolvoorstelling opgevoerd. De recensies waren lovend. De Volkrant gaf vijf sterren: 'Gubbels heeft haar tekst volgestopt met actuele verwijzingen naar onder meer de bio-industrie, het hoofddoekverbod (een linten-in-de-manenverbod voor pony's) en asielzoekersbeleid. Daarmee krijgt *Zwijnenstal* (8+) ook een betekenislaag voor de wat oudere bezoekers, en heeft niemand nog een reden om niet te gaan kijken.'

De maand november stond in het teken van de pocketversie van *Jevgeni Onjegin* van Pjotr Iljitsj Tsjaikovski. Het regisseurs- en ontwerp-duo Kai-Anne Schuhmacher en Dominique Wiesbauer mocht als winnaars van de Concept Challenge, een door de Reisopera uitgeschreven wedstrijd voor jonge theatermakers, een versie van 75 minuten maken van deze geliefde klassieker uit het Russische operarepertoire. De voorstelling was te zien in acht theaters door het hele land. Het instrumentale ensemble van 7 musici stond onder leiding van Lee Reynolds. De hoofdrollen werden vertolkt door Anna Emilianova als Tatjana, Vincenzo Neri als Onjegin, Yaroslav Abaimov als Lenski en Rafal Pawnuk als Prins Gremin.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

De Theaterkrant merkte 'een overvloed aan details in de enscenering' op maar roemde de doorzichtige, kamermuziekachtige aanpak van het ensemble. De zangers waren boven elke lof verheven. ’Anna Emilianova’s Tatjana was om door een ringetje te halen: loepzuiver, krachtig, zeer zeker in de moeilijke passages en mooi van klank', aldus Place de l'Opera. Het NRC-Handelsblad schreef: ’De pocketopera bezit de potentie het publiek deze kunstvorm intenser te laten beleven'. En dat was precies de bedoeling van deze productie: het toegankelijk maken van opera voor publiek dat niet erg bekend is met het genre.

Het jaar werd op 8 december traditioneel besloten met de *Meezing-Messiah* in Theater Carré waaraan ook dit keer weer ruim 1250 amateurzangers meededen. Een viertal professionele vocale solisten, Consensus Vocalis en het VU-orkest stonden dit maal onder leiding van Rick Muselaers.

Educatie

Op het gebied van educatie werd in 2019 aandacht besteed aan het opstarten van projecten die vanaf het nieuwe kunstenplan worden aangeboden. In samenwerking met de afdeling educatie van Phion, Orkest van Gelderland en Overijssel werden stappen gezet in de ontwikkeling van een dagproject voor scholen in beide provincies die vanwege hun locatie of om uiteenlopende andere redenen, geen of weinig contact hebben met de culturele instellingen op het gebied van klassieke muziek en klassiek muziektheater. In dit project staat het drama Peer Gynt van de Noorse toneelschrijver Ibsen centraal en in geringere mate de gelijknamige toneelmuziek van componist Grieg. Er werd een projectleider aangetrokken en er werden contacten gelegd met de beoogd componist, de dramaturg en een mogelijke regisseur.

Verder werd met studenten van het ArtEZ-conservatorium gewerkt aan de ontwikkeling van een didactisch raamwerk voor een 'opera-game' waarmee leerlingen van de onderbouw van het voortgezet onderwijs spelenderwijs kennis kunnen maken met de kunstvorm opera en het ambachtelijke proces dat daarmee samenhangt.

De dagprojecten waaraan alle leerlingen van een basisschool kunnen deelnemen, vonden traditiegetrouw in de periode april-juni plaats. Zeven scholen in Enschede en Arnhem met samen ca. 1680 leerlingen namen deel aan deze activiteiten.
In het voortgezet onderwijs werd samengewerkt met de tweede klas vwo van het Bonhoeffer College Enschede aan een tien weken durend project waarin leerlingen zelfstandig kleine muziektheaterproducties maken en uitvoeren.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

In samenwerking met ArtEZ-conservatorium, de Pabo Enschede, Phion, het Wilminktheater en Muziekcentrum Enschede deelde de Reisopera zijn expertise op het gebied van dramaturgie voor muziektheater met studenten die in het kader van de kinderboekenweek voorstellingen voor leerlingen uit het basisonderwijs bedachten en uitvoerden.

In het najaar werd in het kader van de 2P-subsidieregeling gewerkt aan de aanvraag voor en de ontwikkeling van een familieconcert Hans en Grietje in het voortraject van de Reis-operaproductie Hänsel und Gretel. Er zijn acht familieconcerten gepland en een gelijk aantal schoolconcerten, die in het najaar van 2020 worden uitgevoerd.

De samenwerking met Theater Sonnevanck werd in najaar 2019 voortgezet met de productie Zwijnenstal. Het educatieve programma omvatte naast lesbrieven en een bijzonder programmaboekje ook acht schoolvoorstellingen waar ruim 1175 leerlingen uit verschillende regio's van ons land aan deelnamen

Excursies door de ateliers van de Reisopera in de Performance Factory werden voor zowel groepen van particulieren als voor middelbare scholieren aangeboden. Voor leerlingen in het basisonderwijs gaat het kennismaken met theater en het theaterbedrijf aan de hand van het speelse programma Plankenkoorts, waarbij de leerlingen een verdwenen operazangeres moeten opsporen.
In de aanloop naar de voorstellingen zette de Reisopera op van te voren aangekondigde zaterdagmiddagen de deuren open om belangstellenden te betrekken bij de totstandkoming van een operaproductie tijdens een zogenaamde 'Making of...'

Zoals ieder jaar konden ook nu bezoekers voorafgaande aan elke voorstelling van de Nederlandse Reisopera een dertig minuten durende introductie met achtergronden en informatie over de betreffende productie bijwonen. Die voorbereidingen waren er in de vorm van workshops en introductielessen ook voor de scholieren van vmbo, havo en vwo die in het kader van voorstellingsbezoek voor ckv, muziek of drama naar het theater kwamen.

Kinderkoor
De Nederlandse Reisopera vindt het belangrijk de liefde voor de muziek en zingen over te brengen op een volgende generatie. Het kinderkoor van de Nederlandse Reisopera bestaat uit 35 kinderen in de leeftijd van 7 tot en met 12 jaar uit Enschede en omgeving en staat onder leiding van dirigent Mirjam Spoelman. Plezier in zingen staat voorop.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Het eerste optreden in 2019 van het kinderkoor was bij de seizoenpresentatie van de Nederlandse Reisopera op zaterdag 16 maart in de Kleine Willem in Enschede. Op zaterdag 6 juli heeft het kinderkoor opgetreden in het Muziekcentrum Enschede in de eerder genoemde La Bohème. Het koor maakte onderdeel uit van de voorstelling in samenwerking met Symfonia Jong Twente. Sinds de zomervakantie repeteert het kinderkoor in de studio in de Performance Factory. Op 10 november heeft het kinderkoor een eigen Limonadeconcert gegeven in de Performance Factory. Leonie van Rheden (opgegroeid in Enschede) was soliste tijdens dit concert. De kinderen verzorgden zelf de ontvangst en de drankjes. Op uitnodiging van de Provincie Overijssel heeft het kinderkoor het Cultuurcongres op 28 november geopend. Deze vond plaats in Hangar 11 op Vliegveld Twente.

Bij de jaarlijkse Meezing-Messiah van de Nederlandse Reisopera op 8 december in Theater Carré heeft het kinderkoor als verrassingsact het beroemde 'Hallelujah' koor meegezongen.
Om de kinderen bekend te maken met de wereld van opera hebben ze in 2019 diverse workshops gevolgd op het gebied van onder andere drama en decorbouw. Deze workshops stonden onder leiding van Tessa Kortenbach, Rob van Putten en Machteld van Bronkhorst.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Internationale activiteiten

Binnen de kaders van een kunstvorm die per definitie grenzeloos is, werkt de Nederlandse Reisopera gestaag door aan het inrichten en uitvoeren van zijn internationale activiteiten. Naast het feit dat veel van onze gastartiesten internationaal worden geworven, geloven wij in toenemende mate in de exportwaarde van onze producties. Waar mogelijk moeten deze activiteiten renderen, niet alleen in het verhogen van de eigen inkomsten, maar ook in het versterken van onze reputatie en die van cultureel Nederland. Wie zich nationaal wil positioneren, moet internationaal aan de slag.

Onze productie van *Die tote Stadt* (Korngold) was een coproductie met de opera van Magdeburg in Duitsland.

De Reisopera is actief lid van het internationale platform Opera Europa en werkt samen met vele internationale partners. We coproduceren met andere operahuizen en exporteren onze producties door ze te verhuren. Onze expertise op het gebied van compacte en flexibele vormgeving en bouw maakt ons als samenwerkingspartner bijzonder aantrekkelijk.

In 2019 is de voorbereiding getroffen voor het verschepen van onze productie *Ariadne auf Naxos* (Richard Strauss) naar de opera van Calgary in Canada. Deze productie zal in 2020 daar spelen.

In het verslagjaar hebben wij verder gewerkt aan een aantal coproducties die in de nieuwe BIS-periode gepland staan met internationale partners. De komende jaren realiseren we coproducties met: Händelfestspiele Göttingen (Giulio Cesare, Händel); de Royal Danish Opera in Kopenhagen en The Israeli Opera in Tel Aviv (Fidelio, Beethoven) en Opera North in Leeds (Billy Budd).

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

2.3 Samenwerking

Oost-Nederland

De ontwikkelingen rondom de stedelijke regio's maken dat de Nederlandse Reisopera zijn plek in het oosten van het land verder heeft verstevigd en uitgedragen. De verhuizing van de Nederlandse Reisopera naar de binnenstad van Enschede heeft hier ook aan bijgedragen. De relaties met de gemeente Enschede en de provincies Overijssel en Gelderland zijn uitstekend. Premières in het Wilminktheater zijn altijd uitverkocht, in tegenstelling tot de jaren vlak na de grote reorganisatie. Er is sprake van toenemende nieuwsgierigheid van ons publiek, dat meer divers wordt. Op het gebied van educatie in de regio is steeds meer behoefte om met scholen generale repetities te bezoeken en activiteiten op basisscholen te ontwikkelen.
Een voorbeeld van samenwerkingen in Oost-Nederland is de samenwerking met de Theatermakerij uit Enschede, net als wij gevestigd in de Performance Factory. In 2019 is het project *De Maakers* gestart: een kweekvijver voor jong theatertalent van 15 tot 25 jaar uit Oost-Nederland. De Maakers spelen, zingen en musiceren zelf in een nieuwe muziektheatervoorstelling die ze maken met een aantal theaterprofessionals. De voorstelling is gebaseerd op het thema van één van de operaproducties van de Reisopera in 2020 *Orpheus: Durf jij om te kijken?* De première vindt plaats in 2020.

Orkesten

De Nederlandse Reisopera werkt met plezier en uitstekende resultaten samen met de drie begeleidende orkesten: het Orkest van het Oosten, Het Gelders Orkest en het Noord Nederlands Orkest. Wij overleggen tijdig met elkaar over welk orkest welke productie voor zijn rekening neemt, en houden rekening met elkaars wensen wat betreft planning en personele inzet. Voor het Orkest van het Oosten en Het Gelders Orkest heeft 2019 in het teken gestaan van een gezamenlijke organisatie. Zij zullen in de toekomst verder gaan onder de naam Phion. Het is essentieel voor de continuïteit van de Nederlandse Reisopera dat er een kwalitatieve uitmuntende orkestvoorziening in het oosten van het land blijft, die betaalbaar is en blijft.

Het Noord Nederlands Orkest heeft in het verslagjaar de producties *Die tote Stadt* (Korngold) en *A Little Night Music* (Sondheim) voor zijn rekening genomen. Ook deze samenwerking is uitermate goed. We blijven met hen in gesprek over de stijgende kosten om deze beheersbaar te houden.

Wij blijven op positieve wijze in gesprek met alle orkesten en zijn de orkesten dankbaar voor de prestaties in het verslag jaar, die een belangrijk element zijn geweest in het succes van de Nederlandse Reisopera.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Theaters

De theatercontracten voor 2019 zijn goed tot stand gekomen. Gedurende 2019 waren wij genoodzaakt nieuwe afspraken met theaters op een andere manier in te richten, wegens de afwezigheid van de directeur. Hierdoor hebben wij wat vertraging opgelopen in het proces, maar zijn inmiddels weer op schema. We merken dat derden begrip hebben voor deze situatie. Het verschil in aanpak tussen verschillende programmeurs en theaterdirecteuren blijft bestaan. Waar de meesten vertrouwen op de bekende kwaliteit en repertoirekeuzes van de Nederlandse Reisopera, blijken sommige theaters steeds uitsluitend op titel te programmeren. Wij betreuren dat sommige theaters het risico dusdanig probeert te beperken waarmee zij het risico nemen conservatiever te worden dan hun eigen publiek. Het in balans brengen van het voldoen aan de kwantitatieve eisen met de noodzaak om ook nieuwe wegen te bewandelen is essentieel voor de toekomst van een rijk operalandschap en het inspireren van een nieuw publiek. Het is aan de Reisopera om met succesvolle, voor Nederland minder bekende titels, het tegendeel te bewijzen. Goed voorbeeld hiervan is onze productie *Die tote Stadt*.

Opera Zuid en Nationale Opera & Ballet

Samen met De Nationale Opera en Opera Zuid ontwikkelden we een talentenprogramma voor zangers, dirigenten, ontwerpers, regisseurs, technici en andere makers uit binnen- en buitenland. Ondanks de positieve intenties van de partners laat het intensieve programma van de Opera Studio in Amsterdam onvoldoende ruimte om deelnemers in te zetten bij de Reisopera. De volgende activiteiten zijn wel gerealiseerd:

- Erik Garcia (pianist) hebben wij als repetitor en taalcoach gevraagd voor onze pocketversie van *La Boheme* met Symfonia Jong Twente. De repetitietijd was maar een week. Daarom was het makkelijk dit extra project met zijn werkzaamheden in Amsterdam te combineren.
- In één van onze Operalunches in het Theater Concordia in Enschede is het gelukt te werken met Gloria Giurgola en Cody Quattelbaum.
- *Wonderful Town* (semi-concertant) met tenor Lucas van Lierop met Het Gelders Orkest en het Orkest van Het Oosten onder de leiding van dirigent Wayne Marshall.
- Tenor Lucas van Lierop zingt de tenorpartij in onze *Meezing-Messiah*.
- Partijen blijven in gesprek over een meer effectieve afstemming.

Provincie Overijssel

In het verslagjaar heeft de provincie Overijssel een meerjarige subsidie verleend aan de Nederlandse Reisopera voor de uitvoering van onze activiteitenplan "*Glaub, es gibt ein Auferstehen*". Deze subsidie bestaat uit 4-jaarlijkse subsidiebedragen van €200.000 en is verleend onder voorbehoud van:

- Vaststelling van de provinciale begroting door Provinciale Staten voor die jaren;
- Goedkeuring van de begroting van de Nederlandse Reisopera door het Rijk;
- Goedkeuring door het Rijk van ons activiteitenplan.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Volgens de motie Faal-Tabak rapporteren wij zoveel mogelijk en passend bij de aard van onze kernactiviteiten:

1. Samenwerking: met culturele initiatieven en instellingen, verbindingen met professionals en amateurs, netwerkfunctie;
2. Maatschappelijke en publieksbijdrage;
3. Educatie en talentontwikkeling;
4. Provinciale uitstraling.

De feitelijke verantwoording hierover vormt de kern van de activiteiten van de Nederlandse Reisopera en is op alle onderdelen toegelicht in dit jaarverslag. In bijlage 3 treft u de tussenrapportage regeling Kader Culturele instellingen Overijssel aan, waarin deze punten specifiek worden toegelicht.

Provincie Gelderland

In 2017 is de provincie Gelderland voor het eerst de Nederlandse Reisopera gaan ondersteunen. Eenmaal per jaar, tot en met 2020, zal er een jaarlijkse subsidie aanvraag gedaan worden ter hoogte van €100.000. De afgesproken prestaties en resultaten zijn als volgt:

- Het verzorgen van een kwalitatief hoogwaardig opera-aanbod in Oost-Nederland;
- Het aanbieden van de lopende producties in het Stadstheater Arnhem;
- Het onderzoeken van de mogelijkheden om de producties ook in Doetinchem uit te voeren;
- Eén productie zal worden begeleid door Het Gelders Orkest;
- Het uitvoeren van Opera Lunches in Zutphen en Arnhem;
- Uiterlijk 2020 zal een operaproductie worden bewerkt tot een talentproductie voor kleinere theaters in Gelderland, waarmee talenten relevante opera-ervaring op kunnen doen;
- Het uitvoeren van educatief beleid, gericht op primair en voortgezet onderwijs in Gelderland, in samenwerking met Het Gelders Orkest en het Orkest van het Oosten.

Heel Nederland, en daarmee ook Oost-Nederland, is vertrouwd met de kwaliteit van de producties van de Nederlandse Reisopera. Waar voorheen bezoekers vooral te vinden waren op basis van titel, merken we in toenemende mate dat ons publiek ook afkomt op het merk “Reisopera”. Alle producties van de Nederlandse Reisopera worden aangeboden aan het Stadstheater Arnhem. Uiteindelijk is het echter aan de directie en programmeurs van het theater om hun eigen beleid te voeren en speelt de Nederlandse Reisopera uitsluitend een aanmoedigende rol. In 2019 stonden we in Arnhem met *A little Night Music*, *Il barbiere di Siviglia*, *Wonderful Town* en het Opera Aperitief. *Il barbiere di Siviglia* speelde tevens in Apeldoorn. In dit theater was ook onze productie *Die tote Stadt* te zien.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

We kunnen constateren dat we in 2019 meer activiteiten dan ooit hebben uitgevoerd in de provincie Gelderland! Dit komt mede door de diversifiëring van ons aanbod en door het aangaan van coproducties. Ook de fusie tussen het Orkest van het Oosten en het Gelders Orkest draagt hieraan bij.

De wens om voorstellingen van de Nederlandse Reisopera te programmeren in Doetinchem is besproken, maar de financiën van het theater bieden momenteel te weinig ruimte voor bespeling, waarbij de grootste belemmering het verschaffen van een garantiebedrag of uitkoopsom is. In 2019 is het wel gelukt om met onze coproductie *Wonderful Town* met het Gelders Orkest en het Orkest van het Oosten een voorstelling te spelen in Doetinchem.

De Nederlandse Reisopera werkt in principe ieder theaterseizoen één keer samen met Het Gelders Orkest. In 2019 is het Gelders Orkest gefuseerd met het Orkest van het Oosten. In het voorjaar van 2019 was het orkest te horen in *A Little Night Music* van Stephen Sondheim. Voor de openingstournee van het nieuwe fusieorkest hebben we samen met Phion gespeeld in diverse plaatsen in Overijssel en Gelderland met de productie *Wonderful Town*. In Gelderland was deze te zien in Nijmegen, Doetinchem, Apeldoorn en Arnhem.

In 2019 vond een Opera Aperitief plaats in Stadstheater Arnhem. Gedurende 2019 is besloten om een alternatief programma te ontwikkelen voor onze opera lunches en aperitieven dat beter past bij het theatrale van de Reisopera producties. Het doel is de bezoeker nog meer mee te nemen in de wereld van opera. We willen hiervoor de tijd nemen om de kwaliteit te waarborgen. Onder de werknaam 'mini-opera' is in 2019 gestart met de ontwikkeling van de eerste editie van dit formaat. Het doel is om korte en makkelijk verplaatsbare mini-opera's te ontwikkelen. Hier snijdt het mes aan twee kanten: jonge zangers en Nederlandse regisseurs doen ervaring op en de Reisopera bouwt aan zichtbaarheid en merkbekendheid. Mini-opera's staan in kleine(re) theaters en op scholen in de provincie, maar ook op minder voor de hand liggende locaties zoals parken en festivals. In de komende periode ontwikkelen we drie varianten: naast de meer traditionele eerste versie, volgt een tweede variant waarin innovatie en techniek centraal staat. Als derde variant denken we aan een vorm van participatie. Dit nieuwe format zal aangeboden worden aan diverse locaties in onder andere Gelderland.

De talentproductie (Tsjaikovski), die gemaakt en gespeeld werd door internationaal jong talent, heeft gespeeld in diverse middelgrote theaters in Nederland. In Gelderland bezochten we het theater in Nijmegen. We hebben veel positieve reacties gekregen op dit nieuwe formaat en ook theaters die geïnteresseerd zijn in meer. Daarom zullen we in de komende BIS periode deze vorm van talentproductie nog twee maal programmeren.

Heel bijzonder voor de Reisopera was de deelname aan de Zwarte Cross. Tijdens het openlucht-rockfestival de *Zwarte Cross* in het Achterhoekse Lichtenvoorde kon een aantal van de in totaal 220.000 bezoekers op zaterdag 20 juli kennis maken met een korte showcase-voorstelling van ca. 45 minuten van *Il barbiere di Siviglia*. Tenor Mark Milhofer, bariton German Olvera en mezzo-sopraan Karin Strobos waren samen met regisseur Laurence Dale aanwezig om het publiek kennis te laten maken met bekende momenten uit deze opera van Rossini. Aansluitend verzorgden Karin Strobos en Laurence Dale ook een zangworkshop voor bezoekers van het festival. Hiervan werd gretig gebruik gemaakt.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Zwarte Cross

De Reisopera ontwikkelt in samenwerking met de educatieve afdelingen van het Orkest van het Oosten en Het Gelders Orkest een dagproject voor scholen in het primair onderwijs, waarin de groeiende samenwerking op educatief terrein van de genoemde culturele instellingen tot uitdrukking komt. Op het gebied van educatie werd in 2019 aandacht besteed aan het opstarten van projecten die vanaf het nieuwe BIS activiteitenplan worden aangeboden. In samenwerking met de afdeling educatie van Phion, orkest van Gelderland en Overijssel werden stappen gezet in de ontwikkeling van een dagproject voor scholen in beide provincies die vanwege hun locatie of om uiteenlopende andere redenen, geen of weinig contact hebben met de culturele instellingen op het gebied van klassieke muziek en klassiek muziektheater. In dit project staat het drama Peer Gynt van de Noorse toneelschrijver Ibsen centraal en in geringere mate de gelijknamige toneelmuziek van componist Grieg. In de komende tijd wordt het programma verder ontwikkeld zodat het aan het begin van de nieuwe BIS periode klaar is om gelanceerd te worden. Het dagproject *Peer Gynt* wordt speciaal gemaakt om in een cyclus van vier schooljaren in totaal 40 tot 50 scholen in de provincies Overijssel en Gelderland, die weinig tot geen toegang hebben tot cultuureducatie op het gebied van klassieke muziek en muziektheater, actief in aanraking te brengen met deze genres.

De dagprojecten waaraan alle leerlingen van een basisschool kunnen deelnemen, vonden traditiegetrouw in de periode april-juni 2019 plaats. Zeven scholen in Enschede en Arnhem met samen ca. 1680 leerlingen namen deel aan deze activiteiten.

In het najaar 2019 werd in het kader van de 2P-subsidieregeling gewerkt aan de aanvraag voor en de ontwikkeling van een familieconcert *Hans en Grietje* in het voortraject van de Reisoperaproductie *Hänsel und Gretel* (première 22 januari 2021). Er zijn acht familieconcerten gepland en een gelijk aantal schoolconcerten, die in het najaar van 2020 worden uitgevoerd.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

2.4 De organisatie

Governance Code Cultuur

Stichting Nederlandse Reisopera is gevestigd te Enschede en stelt zich ten doel de bevordering van muziekdramatische kunst. De Nederlandse Reisopera bereikt zijn doel door operavoorstellingen uit te voeren met behulp van alle toegestane middelen die aan de verwezenlijking van dat doel kunnen bijdragen. De stichting beschikt over de culturele ANBI status.

Samenstelling raad van toezicht en directie

Achternaam	*M / V*	*Geb. jaar*	*Functie*	*Datum aantreden*	*Datum aftreden*
raad van toezicht					
P.W. Doop	*m*	*1955*	*voorzitter*	*01-04-2013*	*31-05-2021*
N. Hiddema	*v*	*1963*	*lid*	*15-12-2017*	*15-12-2021*
A. van der Lof	*v*	*1961*	*lid*	*15-10-2015*	*15-10-2023*
N. Veenhuijzen	*m*	*1968*	*lid*	*19-08-2014*	*01-09-2022*
J.D. Veltman	*m*	*1951*	*vice voorzitter*	*20-12-2016*	*20-12-2020*
M. van Weegen	*v*	*1950*	*lid*	*01-08-2014*	*31-06-2021*
directie					
N. Mansfield	*m*	*1966*	*algemeen directeur*	*01-01-2013*	*onbepaald*

De samenstelling van de raad van toezicht is evenwichtig qua kennis en expertise, geslacht en nationale taakopdracht en regionale binding met Oost-Nederland. De leden van de raad hanteren een zittingsperiode van 4 jaar met, in principe, de mogelijkheid maximaal eenmaal te verlengen.

Helder bestuur en zorgvuldig toezicht geven ruimte aan inhoudelijk, integer en zakelijk presteren. De cultuursector heeft al ruim tien jaar zijn eigen Governance Code. De Governance Code Cultuur biedt een normatief kader voor goed bestuur en toezicht in culturele organisaties. Daarmee laten de verantwoordelijke bestuurders en toezichthouders aan de buitenwereld zien wat de gangbare standaarden zijn voor goed bestuur in de cultuursector.

In bijlage 1 van dit verslag zijn de 9 principes (en de relevante aspecten per principe) van de Governance Code Cultuur opgenomen, waarbij is aangegeven hoe de code door de Nederlandse Reisopera wordt uitgevoerd. Aandachtspunten zijn niet zozeer de verdeling van taken, bevoegdheden en werkwijze, maar wel de vastlegging ervan.
Dat geldt tevens voor de nevenfuncties van de individuele leden van de raad van toezicht en de publicatie daarvan op de website.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Nevenfuncties van de leden van de raad van toezicht per 31 december 2019

Achternaam	*Nevenfuncties*
P.W. Doop	• *lid RvT Anne Frankstichting* • *lid in buitengewone dienst Algemene Rekenkamer* • *lid van de bezwarencommissie van de NVAO* • *lid RvT van de The Hague Humanity Hub*
N. Hiddema	• *lid RvT DNK (De nieuwe Kolk) – Assen* • *voorzitter bestuur Jonge Harten theaterfestival* • *lid bestuur stichting Landgoed Mensinge* • *lid bestuur Stichting Erfgoed Luchtoorlog Nederland*
A. van der Lof	• *voorzitter Stichting UitAlmelo.nl* • *voorzitter Stichting Twente Connect*
N. Veenhuijzen	• *bestuurslid Coöperatieve Vereniging Eemhuis* • *bestuurslid Coöperatieve Vereniging ICOON* • *senior Consultant Cause4 Ltd.* • *adviseur St. Het Ir. Etward Bunschoten Fonds*
J.D. Veltman	• *vice-President - European Law Society (Zurich)* • *coördinator - Twente Elan* • *lid Raad van Advies - De Maatschappij (Landelijk)*
M. van Weegen	• *bestuurslid verzorgingshuis Vrienden van De Bolder* • *voorzitter Vrienden van de Nederlandse Bachvereniging*

Alle nevenfuncties van de raad van toezicht worden getoetst op de verenigbaarheid met de toezichthoudende rol van de leden. Nevenwerkzaamheden van de directeur/bestuurder worden ook getoetst door de raad van toezicht en vermeld in het jaarverslag.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Wet Normering Topinkomens

Op 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de Stichting Nederlandse Reisopera. Het voor Stichting Nederlandse Reisopera toepasselijke bezoldigingsmaximum bedraagt over 2019 €194.000.

Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Bedragen x € 1	Dhr. N. Mansfield Timans
Functiegegevens	Algemeen/Artistiek directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0
(Fictieve) dienstbetrekking	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	138.000
Beloningen betaalbaar op termijn	20.328
Subtotaal	*158.328*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totale bezoldiging	158.328
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	-
Gegevens 2018	
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01-01 – 31/12
Deeltijdfactor 2019 in fte	1,0
(Fictieve) dienstbetrekking	ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	135.111
Beloningen betaalbaar op termijn	18.246
Totale bezoldiging 2019	153.537

Naast de vermelde functies zijn er geen overige functionarissen die in 2019 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT heeft plaatsgevonden.

De statutair directeur van de Nederlandse Reisopera is Nicolas Mansfield Timans. Hij vervulde in 2019 de navolgende nevenfuncties: lid van de raad van toezicht van Rijnbrink, Vice President van het Dorset Opera Festival, bestuurslid van 2Score Music, bestuurslid van de Stichting Nationaal Muziekkwartier, bestuurslid stichting 'het verschil sterkt de stad, lid Raad van Advies van het Prins Bernhard Cultuurfonds Overijssel en comité van aanbeveling bij het Amsterdams Opera Koor.

1d. Topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met een bezoldiging van €1.700 of minder

Naam Topfunctionaris	Functie
P. W. Doop	RvT-voorzitter
N. Hiddema	RvT-lid
A. van der Lof	RvT-lid
N. Veenhuijzen	RvT-lid
J.D. Veltman	RvT-lid
M. van Weegen	RvT-lid

Leden van de raad van toezicht ontvangen geen bezoldiging.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Code Diversiteit & Inclusie

Aan het einde van het vorige Kunstenplan benadrukte de Minister van OCW dat de culturele diversiteit binnen de kunstensector te weinig een afspiegeling is van de samenleving zoals die op dit moment is samengesteld, met ruim 1,9 miljoen mensen van niet-westerse afkomst. In het licht van de gedachte dat volgens het CBS in 2050 ongeveer 29% van alle inwoners van ons land een allochtone achtergrond heeft, is de Code Culturele Diversiteit opgesteld. Deze doet 'concrete handreikingen om culturele diversiteit structureel in de publiek gefinancierde culturele instellingen te verankeren', zo staat te lezen op de website van de Code.

De eenzijdigheid kan, zo stelt de Code Diversiteit & Inclusie, doorbroken worden op een viertal terreinen, te weten programma, publiek, personeel en partners.
Bij een specifieke kunstvorm als opera gaat het daarbij om maatwerk. Ondanks het feit dat het genre opera begrensd is waar het repertoire betreft, zoekt de Nederlandse Reisopera steeds naar mogelijkheden om grenzeloos en internationaal te programmeren.
In de keuze van uitvoerende kunstenaars en artistieke teams streeft de organisatie bewust een grote differentiatie in nationaliteiten na. Jong talent vanuit alle delen van de wereld krijgt bij de Nederlandse Reisopera veel kans en die internationale insteek geldt ook voor de partners waarmee wij samenwerken.

De organisatie van de Nederlandse Reisopera is klein en daarmee ook beperkt in de mogelijkheden om diversiteit te effectueren op het gebied van bijvoorbeeld personeelsbeleid.
Derde generatie migranten vormen, aldus de site van de Code, 'een relatief grote en jonge bevolkingsgroep waarvan ongeveer 80 procent jonger is dan 15 jaar; een groep waarmee zeker rekening gehouden moet worden'. Dat is dan ook precies het terrein waar de Nederlandse Reisopera de komende jaren actief diversiteit wil stimuleren. Op het terrein van educatie wordt voortdurend gestreefd naar het aanspreken van nieuwe doelgroepen, die zich met name via het primair en deels ook via het voortgezet onderwijs aanbieden. In samenwerking met andere culturele instellingen wordt een actief beleid gevoerd om de educatieve activiteiten te ontwikkelen die zich richten op deze doelgroep.

Personeel & Organisatie

De drastische afslanking van de organisatie in 2013 is opgevangen door in te grijpen in de werkwijze, activiteiten en personele organisatie, maar vooral door de grenzeloze inzet van onze medewerkers.

In juli 2019 is onze directeur, Nicolas Mansfield, door ziekte getroffen. De adjunct artistiek directeur en manager financiën zijn tijdelijk belast met een aantal extra taken van de Nederlandse Reisopera. Er is voorzien in externe begeleiding bij de re-integratie en op onderdelen is er extra ondersteuning voor de interne organisatie.

De Reisopera is een kleine organisatie met verschillende soorten dienstverbanden. Ons uitgangspunt is dat arbeid altijd en naar redelijkheid betaald wordt en dat afspraken daarover worden vastgelegd in contracten en opdrachtovereenkomsten. De grondslag voor beloning verschilt per categorie.

Het personele bestand van medewerkers in loondienst van de Nederlandse Reisopera is onderverdeeld in twee stichtingen, namelijk Stichting Nederlandse Reisopera en Stichting Artistiek Personeel Nederlandse Reisopera. Waar in 2018 al een start is gemaakt met het introduceren van de

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

personeelsgids, een arbeidsvoorwaardenreglement voor alle medewerkers waarin zowel primaire als secundaire arbeidsvoorwaarden worden genoemd, is dit in 2019 verder uitgerold. In 2020 zal de personeelsgids een update krijgen voor wat betreft de secundaire arbeidsvoorwaarden ten gunste van de medewerkers.
De Nederlandse Reisopera gelooft sterk in het ontwikkelen van de competenties van de medewerker om de kennis binnen het bedrijf te vergroten. Dit proces startten wij al bij scholieren, die bij ons de mogelijkheid hebben gekregen om via een leer-werkovereenkomst de praktijkstage te lopen. Als erkend leerbedrijf zijn wij ervan overtuigd dat zowel de leerling als de Reisopera optimaal kan profiteren van deze mogelijkheid. Niet alleen scholieren en/of stagiaires, maar ook medewerkers kansen bieden op gebied van scholing en groei in verantwoordelijkheid en/of functie.

In 2019 is er een start gemaakt met de gewenste uitbreiding van het personeelsbestand door onder meer het aannemen van een senior development medewerker en een allround timmerman. De uitbreiding is onderdeel van een traject dat in 2020 en hopelijk daarna een vervolg gaat krijgen door o.a. een toegezegde verhoging van de Rijkssubsidie van het Ministerie van OCW 2021-2024. Naast de personele uitbreiding is door een betere registratie en monitoring van het aantal gewerkte uren per medewerker, het management ook beter in staat gebleken om te reageren bij eventuele afwijkingen t.o.v. de geplande uren. Door de noodzakelijke personeelsuitbreiding in de komende jaren zal de werkdruk die nu op het personeel rust, verminderen. In combinatie met de wetgeving rondom de WAB zal de komende jaren gewerkt worden aan de stabielere basis die minder kwetsbaar is.

Voor iedere productie worden extra medewerkers aangetrokken op basis van tijdelijke contracten en ZZP-overeenkomsten. Afspraken zijn zoveel mogelijk gebaseerd op de CAO Theater en Dans en op beschikbare honorariumrichtlijnen zoals voor componisten en kunstenaars.

Dankbaar zijn wij voor onze groep vrijwilligers die ons ondersteunen in vele facetten. Zij ontvangen een vergoeding conform de voorwaarden van de Belastingdienst. We organiseren vrijwilligers-bijeenkomsten en betrekken hen bij personeelsactiviteiten.
De Reisopera is verbonden aan het platform Opera Europa waar beloningsbeleid geregeld wordt besproken.

Huisvesting

De Nederlandse Reisopera ‘woont’ in Enschede en voelt zich daar geworteld. De verankering van de Nederlandse Reisopera is in een langlopende overeenkomst met de gemeente Enschede vastgelegd. Inmiddels vervaardigen wij onze decors en techniek al ruim een jaar vanuit onze nieuwe werkplaatsen. Ruime en lichte werkplaatsen waar mensen die hun vak verstaan prachtige creaties bouwen.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

De repetities van onze producties vinden plaats in het Wilminktheater en in het Muziekcentrum. Wij zijn niet de enige gebruikers van deze ruimten en om voor onszelf en de andere partijen meer flexibiliteit te creëren, hebben wij in de Performance Factory twee repetitieruimtes gerealiseerd. Sinds de zomer zijn deze in gebruik genomen. Deze ruimten worden voor diverse activiteiten gebruikt, zoals het kinderkoor, ballet-, koorrepetities en tutti's.

De Nederlandse Reisopera is de provincie Overijssel en de gemeente Enschede buitengewoon erkentelijk voor hun financiële steun om de verhuizing naar de binnenstad van Enschede mogelijk te maken.

Development

De ambitie voor de komende jaren is de inkomstenstroom uit fondsen- en sponsorwerving en particuliere donaties te verhogen. We investeerden in onderzoek en een development strategie welke in de eerste helft van 2019 is afgerond. Het is gelukt een senior development medewerker aan te nemen, die is begonnen in oktober.

In de laatste maanden van het jaar zijn flinke stappen gezet in de omzetting van het plan naar actie. Zo zijn voor de particulieren en bedrijven structuren opgezet en zijn op de achtergrond de middelen en administratie op orde gebracht. Ook is de website geactualiseerd wat al heeft geleid tot tientallen vriendenaanmeldingen. De contacten met de grote gevers zijn aangehaald en de eerste verkenning op het gebied van fondsen is gestart met als doel het identificeren van nieuwe fondsen voor een bijdrage aan projecten op het gebied van talentontwikkeling en educatie.

Paul Pella Fonds

We zijn verheugd dat het Paul Pella Fonds ons ondersteunt met aanzienlijke bedragen, die essentieel zijn voor het uitvoeren van onze artistieke visie. Met name de samenwerking met het Orkest van het Oosten krijgt hiermee een impuls en kunnen we vooral de provincie Overijssel voorzien van projecten die anders onhaalbaar zijn. In 2019 zijn de middelen besteed aan de voorbereidingen van het project De Maakers (première op 4 april 2020), investeringen in de ontwikkeling van onze eigen inkomsten (zie ook hierboven) en het Reisopera kinderkoor.

Marketing en communicatie

De door onszelf gestelde doelen wat betreft zaalbezetting van de grote producties, kleine producties en events zijn in 2019 ruimschoots behaald. De verkoopresultaten van de relatief onbekende opera *Die tote Stadt* (Korngold) overtrof onze verwachtingen. Ook wat betreft zichtbaarheid, free publicity en aanwas van bezoekers op onze eigen sociale media was het een goed jaar. Het aantal abonnees op onze digitale nieuwsbrief steeg met 33%. Het aantal volgers op Instagram is het afgelopen jaar met 25% gestegen. Er kwamen twee sociale kanalen bij: via de Facebookfanpage en het Instagramaccount van De Maakers boren we een nieuwe jonge doelgroep aan.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Het vinden, werven en binden van nieuwe publieksgroepen is een zaak van een lange adem, evenals het vergroten van naamsbekendheid. Daarom heeft de Reisopera in 2019 een vijfjarenstrategie ontwikkeld.

Ons bestaande publiek blijven we koesteren. Daarnaast richten wij ons op de leeftijdscategorie net onder ons bestaande publiek, 35-50 jaar. Hier is een grote groep potentiële bezoekers, met relatief veel vrije tijd en geld. We kunnen deze groep buiten de theaters ontmoeten, online en via nieuwe producten op nieuwe locaties. In de grotere speelsteden kunnen we aansluiting zoeken met jongeren/studenten en nieuwe Nederlanders, via dialoog, sponsoring en participatie.
We willen een merk zijn dat bij iedere leeftijd past en we proberen met een variatie in aanbod voor alle leeftijdsgroepen zichtbaar te zijn. Hiervoor hanteren we de Reisopera-levensloop.

In 2019 hebben wij voor het eerst aan de theaters een prijsadvies gegeven voor wat betreft de tickets van onze voorstellingen. Theaters stellen uiteindelijk de ticketprijzen vast, maar wij hebben op basis van een prijsvergelijking in al onze speelsteden gemeend de theaters met dit advies van dienst te kunnen zijn. De Reisopera streeft ernaar dat studenten/jongeren in alle speelsteden van de Reisopera voor max. €10 een voorstelling van de Reisopera kunnen bezoeken.

Een trend is dat het koopmoment van theatertickets steeds later komt te liggen, de groep vroegboekers wordt steeds kleiner. Daarom zetten we erop in ons publiek in een vroeger stadium te informeren en warm te maken voor onze producties en projecten. Dit doen we bijvoorbeeld door middel van trailers over het maakproces

Nieuwe producties, op nieuwe locaties, voor een nieuw publiek
Nieuw operapubliek vinden blijft een voortdurend doel en ook passie van de Reisopera. Niet-theaterpubliek kunnen we bereiken door met nieuwe, kleinere producties op bijzondere locaties (festivals, kleine theaters) te gaan staan. In 2019 was de Reisopera daarom met een fragment uit *Il barbiere di Siviglia* te zien op het grootste festival van ons land: de Zwarte Cross in Lichtenvoorde. Ook via coproducties met o.a. Theater Sonnevanck (Zwijnenstal) Phion (Wonderful Town), Theatermakerij Enschede (De Maakers) en Symfonia Jong Twente (La Boheme) boren we nieuwe publieksgroepen aan.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Inzoomen op speciale publieksgroepen
In 2019 heeft de Reisopera geïnvesteerd in techniek om tijdens onze voorstellingen te werken met tweetalige boventiteling (Nederlands en Engels). Dit betekent dat de toegankelijkheid van onze voorstellingen voor anderstaligen groter is.

Tijdens de repetitieperiode van de grote producties organiseert de Reisopera het event 'The Making Of'. Dit is een repetitiebezoek gecombineerd met een bezoek aan onze nieuwe ateliers in de Performance Factory. Voor de Making Of's wordt steeds een andere publieksgroep uitgenodigd – bijvoorbeeld studenten/jongeren of anderstaligen uit Enschede. Zo maken we contact met nieuwe publieksgroepen.

Nieuwe visuele identiteit
Onze positionering met de kernwaarden lef, topkwaliteit en toegankelijkheid is in 2019 uitgewerkt tot een nieuwe visuele identiteit. De uitrol van de gehele nieuwe huisstijl vindt plaats in 2020.

Voor dit traject zijn wij een samenwerking aangegaan met Bureau Vruchtvlees uit Den Haag. Na een kort pitchtraject met meerdere bureaus kwam Vruchtvlees (European Agency of the Year 2018) als winnaar uit de bus. Met de versterking van onze visuele identiteit zal onze merknaam beter zichtbaar en herkenbaar zijn, met als doel dat ons publiek op basis van onze naam een toegangskaart koopt en minder op basis van titel van de opera.

Met ingang van 2019 is de Reisopera gestart met het regulier merkonderzoek en in het continue bezoekersonderzoek van Hendrik Beerda Brand Consultancy om de kracht van ons imago te kunnen meten en om meer te weten te komen over onze bezoekers. In juli 2019 heeft Hendrik Beerda een eerste merkanalyse gedaan, die voor ons als nulmeting geldt voor de komende jaren. Op basis van deze nulmeting zijn doelstellingen voor wat betreft naamsbekendheid en merkwaardering geformuleerd voor de komende vijf jaar.

Fotografie:
Annina Romita, Marco Borggreve, Annabel Jeuring, Erik Franssen en Ilona Hartsenveld.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

2.5 Financieel verslag

Het exploitatieresultaat

Het exploitatieresultaat 2019 wordt vergeleken met de cijfers over 2018 en met de door de raad van toezicht goedgekeurde begroting 2019.

Gerealiseerd 2019 en begroot 2019

Het resultaat voor 2019 is uitgekomen op - €195.000. Dit is ten opzichte van een begroot resultaat van - €352.000 (verschil €157.000). De totale eigen inkomsten zijn €91.000 hoger dan begroot. Dit heeft te maken met een vergoeding coproductie die niet was begroot (€98.000). De totale subsidies zijn gestegen met €206.000. De structurele OCW subsidie is hoger uitgevallen met €99.000 (2,6%) als gevolg van loon- en prijsbijstellingen. Doordat de huurdersinvesteringen zijn geactiveerd in 2019 valt vanaf dat jaar ook de gemeentelijke subsidie in vijftien gelijke termijnen vrij. Deze vrijval is niet meegenomen in de begroting 2019, omdat ten tijde van opstellen van de begroting het moment van het verwerken van de huurdersinvestering nog niet vastgesteld was. De totale baten zijn €296.902 hoger dan begroot.

De totale lasten zijn €138.000 hoger dan begroot. Rondom de activering van de huurdersinvesteringen zijn niet alle kosten geactiveerd, omdat deze niet als waarde verhogend worden gezien (€240.000). Deze waren niet begroot. In de activiteitenlasten heeft een verschuiving plaatsgevonden tussen de personele en materiele kosten. De belangrijkste reden hiervoor is de niet (volledige) begrootte kosten coproducties, waarvan er 3 in 2019 hebben plaatsgevonden.

Gerealiseerd 2019 en gerealiseerd 2018

Door de incidentele opbrengst van de verkoop van ons pand in 2018 is het resultaat van dat jaar niet vergelijkbaar met 2019.

De bijdragen uit private middelen waren in 2018 €100.000 hoger dan in 2019. Dit wordt voor €92.500 verklaard doordat de Vriendenvereniging van de Nederlandse Reisopera in 2018 is opgeheven en haar gelden heeft overgeheveld naar de Nederlandse Reisopera. Dit was in 2018 een incidentele bate.

De publieksinkomsten zijn in 2019 10% lager dan in 2018. Dit heeft voor het grootste deel te maken met de gemaakte theaterafspraken. De theaters programmeren graag bekende titels. Bij *Die tote Stadt* en *A Little Night Music* zijn de financiële afspraken met de theaters hierdoor minder gunstig geweest. De herneming van *Il barbiere di Siviglia* is niet uitgezonden door Radio 4.

De totale lasten zijn met €975.000 gestegen ten opzichte van vorig jaar. In de beheerslasten is de vergelijking tussen beide jaren lastig te maken. In 2018 was er sprake van een incidentele bate van €371.000 voor de post beheerslasten materieel. Dat werd verklaard door de vrijval van de in het verleden gevormde onderhoudsvoorziening, samenhangend met de verkoop van het eigen pand. Daarnaast zijn de kosten van de huisvesting toegenomen als gevolg van de verhuizing naar de Performance Factory in de zomer van 2018. In 2019 zijn de huurlasten voor een volledig jaar. De toename van de activiteiten lasten wordt verklaard door een toename van het aantal activiteiten waaronder meer coproducties en de extra productie *Onjegin*.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

De financiële positie

De financiële positie van de Nederlandse Reisopera is stabiel. De Nederlandse Reisopera kan op korte en middellange termijn voldoen aan al zijn verplichtingen. De reserves bieden zekerheid voor de nabije toekomst, maar het voortdurend interen op die reserves is op termijn niet houdbaar. Wanneer we kijken naar de meerjarenbegroting 2017-2020 zien we dat voor de laatste drie jaren een negatief resultaat is begroot door het programmeren van drie producties. De financiering vanuit het Rijk past niet bij het ambitieniveau van de Nederlandse Reisopera. De toevoeging van het resultaat van 2017 en 2018 aan de algemene reserves betekent dat de financiële positie is verbeterd ten opzichte van het jaar 2016. Maar die verbetering is wel mede tot stand gekomen door eenmalig niet aan de inhoudelijke wens te voldoen van drie grote zaalproducties per jaar in 2017 en de verkoopopbrengsten (boekwinst) van de verkoop van het pand in 2018. 2019 is afgesloten met een verlies, hetgeen de reserves iets doet verminderen. Daarnaast is er structureel sprake van een zekere spagaat. Vernieuwing van de programmering is niet alleen een uitdaging die we graag vorm hebben gegeven en willen blijven geven, het heeft ook het risico in zich dat het publiek langer de tijd nodig heeft deze verandering te omarmen. Of, nog sterker, dat de aansluiting wordt gemist met het publiek.

In 2019 is nagedacht over de vorming van verschillende bestemmingsreserves, waaronder huisvesting als gevolg van duurdere huisvesting ten opzichte van het verleden, techniek en inrichting en marketing. Een aantal reserves zijn reeds gevormd in de jaarrekening 2019. In 2020 zal verder onderzocht worden welke bestemmingsreserves eventueel nog meer gevormd moeten worden. Tevens wordt er een risicoanalyse opgesteld om na te gaan wat het gewenste weerstandsvermogen van de Nederlandse Reisopera moet zijn.

De inspanningen voor de verwerving van de eigen inkomsten worden nog steeds geïntensiveerd, door het aannemen van een senior development medewerker. Niet alleen omdat dit wordt verlangd door het ministerie van OCW, maar ook omdat het onze financiële basis verbreedt. Zoals reeds eerder vermeld, heeft dit geleid tot een hoofdsponsor vanaf 2018, waar we erg trots op zijn. De afdeling marketing is verder bezig met het ontwerpen van een structureel eigen inkomsten plan.

De solvabiliteitsratio (vrije reserves gedeeld door de totale passiva) bedraagt 17,9% ultimo 2019 (2018: 24,5%). De afname wordt enerzijds verklaard het negatieve resultaat boekjaar en anderzijds door de vorming van de bestemmingsreserve huisvesting vanuit de algemene reserve.
De totale solvabiliteit (eigen vermogen gedeeld door de totale passiva) bedraagt 60,9% ultimo 2019 ten opzichte van 61,5% eind 2018. De daling hangt met name samen door het negatieve resultaat boekjaar. Het weerstandsvermogen (vrije reserves gedeeld door totale baten) bedraagt ultimo 2019 26,1% (2018: 31,5%).

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Verantwoording eigen inkomsten

Het aantal en soort producties en voorstellingen, de regionale spreiding en de verdeling ervan over zaalgrootte en de bezoekersaantallen worden vermeld in het geaggregeerd overzicht prestatieverantwoording. De tabel met dit overzicht is opgenomen in bijlage 1. Hieronder vindt u een samenvatting van onze bezoekersaantallen.

Bezoeken aan voorstellingen	2019	Gemiddelde eis 2017-2020
Grote zaalproducties/reguliere voorstelling	34.391	24.000
Educatieve activiteiten	12.742	10.000
Festivals, participatie en maatschappelijke projecten	29.350	19.000
Registratie / adaptie voor radio	40.000	0
Overige activiteiten	1.565	0
Bezoeken aan voorstellingen totaal	118.048	53.000

Wat betreft de eigen inkomsten geldt een minimumpercentage van 23,5%. Voor het verslagjaar is het eigen inkomsten percentage uitgekomen op 24,7% (2018: 30,4%).

Het eigen inkomstenpercentage betreft de verhouding tussen de eigen inkomsten en de structurele subsidie. Het betreft: totaal eigen inkomsten / totaal structurele subsidies (OCW en andere ministeries, provincies, gemeenten en andere overheden) x 100%.

In de volgende tabel wordt het eigen inkomsten gepresenteerd voor de verslagjaren in BIS periode 2017-2020. De gemiddeld behaalde 26,3% aan eigen inkomsten in de periode 2017-2019 is boven de norm van 23,5% die geldt voor de periode 2017-2020.

Percentage eigen inkomsten in de periode 2017 – 2020

	2017	2018	2019	Totaal en gemiddeld 2017-2019
Rijkssubsidie & structurele subsidie	€ 3.882.848	€ 3.976.340	€ 4.239.650	€ 12.089.838
Eigen inkomsten (gecorrigeerd)	€ 925.984	€ 1.206.502	€ 1.045.660	€ 3.178.146
Percentage werkelijk	23,8 %	30,4 %	24,7 %	26,3 %

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Gelieerde rechtspersonen

De Stichting Artistiek Personeel Nederlandse Reisopera fungeert als werkgever voor nieuw aan te stellen medewerkers. De betreffende personeelslasten maken integraal onderdeel uit van deze jaarrekening. De Nederlandse Reisopera voert de administratie voor het Paul Pella Fonds (een zelfstandige entiteit).

De Nederlandse Reisopera had tot en met begin 2018 een zelfstandige Vriendenvereniging met ongeveer 700 leden. Deze vereniging stond op zichzelf. Per 1 februari 2018 zijn de vrienden onderdeel van de Stichting Nederlandse Reisopera geworden. Die kan nu een betere band opbouwen met onze vrienden en hen meer onderdeel maken (ook emotioneel) van de organisatie. De liquide middelen van de vriendenvereniging zijn in totaliteit geschonken aan Stichting Nederlandse Reisopera en middels een bestemmingsfonds eind 2018 bestemd.

Risicoparagraaf

De Reisopera ontwikkelt beleid op haar risicomanagement door een analyse op te stellen. Hierin worden risico's geïdentificeerd en een strategie ontwikkeld omtrent het beheersen hiervan. De te onderkennen risico's op dit moment zijn:

Personele omvang

De personele omvang van de Nederlandse Reisopera is in de basis klein. Daardoor zijn we kwetsbaar, wat vooral blijkt bij uitval van personeel. In 2019 is door de uitval van onze directeur de werkdruk voor de medewerkers fors toegenomen en dit vraagt om speciale aandacht. Om de prestaties te leveren maken medewerkers overuren, met bijbehorende risico's. De minimale bezetting ten opzichte van de te verzetten werkzaamheden blijft een risico. De jaarlijkse beschikbare middelen maken het lastig een goede, structurele personele basis te vormen. De personele bezetting moet worden uitgebreid om een gefundeerde garantie op continuïteit en toekomstbehendigheid af te kunnen geven. De extra financiële ruimte die geboden wordt door het ministerie van OCW kan in de toekomst een oplossing bieden.

Arbeidsmarkt

De regio Twente heeft te maken met een mismatch van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Wij ervaren dat het soms moeilijk is gekwalificeerd (cultureel/technisch) personeel aan ons te binden. We creëren stage- en ervaringsplaatsen op alle afdelingen binnen ons bedrijf om toekomstige medewerkers aan ons te binden.

Bezoekersaantallen

Eén van onze prestatie-eisen is de bezoekersaantallen. Behalve dat het een eis is vanuit het ministerie willen wij onze producties aan een zo groot mogelijk publiek laten zien. Ook wordt vernieuwing van ons verlangd, onder andere in repertoire keuzes. Sommige theaters zijn mede door financiële risico's behoudender gaan programmeren en willen het financiële risico zo veel mogelijk bij de Reisopera leggen, vooral bij minder bekende titels. We zijn hierbij deels afhankelijk van hen. Daarnaast kopen onze bezoekers vaak eerder een kaart voor een bekende titel dan een minder bekende. Deze beide factoren staan haaks op het vernieuwen, wat ook een deel van onze taak is. We proberen in onze jaarlijkse- en seizoensplanning de mix van bekend en onbekend repertoire zo goed mogelijk in balans te houden. Daarnaast werken we aan onze naamsbekendheid en proberen we ons publiek meer op

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

basis van onze naam en daarbij behorende kwaliteit naar de theaters te trekken, dan voor alleen de titel van de productie. In dit kunstenplan kijken we naar samenwerking en andere vormen van participatie-projecten om zo bij te dragen aan onze bezoekersaantallen en om het risico bij vernieuwing te verkleinen.

Eigen inkomstennorm

Hoewel de eigen inkomstennorm per definitie altijd een risico is, zijn we verheugd te melden dat we geen problemen verwachten met het behalen van de gemiddelde norm van 23,5% over de relevante jaren. De eigen inkomstennorm komt in de volgende BIS periode te vervallen.

Wet- en regelgeving

In 2019 zijn wij gestart met het onderzoeken van de financiële gevolgen van de Fair Practice Code en de herziene Governance Code. Met behulp van Kunsten '92 is een nul-meting uitgevoerd. Het is onderwerp van gesprek en wij zijn ons hiervan bewust. De financiële gevolgen van de Fair Practice Code zijn niet geheel te overzien. Dit is een traject dat zich ontwikkelt.

Zeker is wel dat de aanstaande Brexit een risico vormt voor de artistieke keuzes. Het is niet langer vanzelfsprekend dat we artiesten uit het Verenigd Koninkrijk mogen engageren, alsmede bepaalde onderdelen van ons decor en kostuums importeren.

De invoering van de WAB heeft gevolgen voor onze manier van werken en voor de te maken kosten. De Reisopera is door de aard van werkzaamheden sterk afhankelijk van flexibele krachten. We verwachten dat door de invoering van de WAB ons personeelsbestand zal uitbreiden.

Fusie Orkest van het Oosten en Het Gelders Orkest

Ten aanzien van de fusie van Orkest van het Oosten en Het Gelders Orkest gaat de Reisopera uit van onverminderde kwaliteit in de toekomst. Dat geldt evenzeer ten aanzien van beschikbaarheid en planningstechnische zaken. De uitkomst ligt echter buiten onze invloedsfeer. De Reisopera is en blijft hierover in gesprek met de orkestdirectie. Het in stand houden van topkwaliteit in de orkestbegeleidingen van de Reisopera is van enorm belang, niet alleen voor hun toekomst, maar ook voor de onze.

Programmering en contracten

De programmering en contracten worden ver van tevoren vastgelegd. Het niet nakomen van afspraken kan financiële consequenties hebben. Dit voorkomen we door zorgvuldig te plannen en te zorgen voor een open dialoog met opdrachtnemers over onze werkwijze.

Tegenvallende inkomsten

Tegenvallende inkomsten uit bijvoorbeeld development of subsidies kunnen tijdelijk worden opgevangen door eigen reserves. Die stellen ons in staat aan langlopende verplichtingen te voldoen. Bij blijvend tegenvallende inkomsten zal de Reisopera moeten ingrijpen op geplande activiteiten en de begroting. Kwaliteit blijft altijd de basisvoorwaarde.

Begeleidingsverplichting

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Ondanks de 'begeleidingsverplichting', drukken de kosten van de orkesten met toenemende mate op de productiebegroting. De basisbezetting is zelden afdoende en noodzakelijke uitbreiding is voor rekening van de Reisopera. Dit leidt tot hoge kosten. Mochten deze kosten in de toekomst nog verder stijgen, dan zal de Reisopera hierover met de betreffende partijen in gesprek moeten gaan om tot een oplossing te komen.

Beschikbaarheid van ruimten

We delen de repetitieruimten met de andere gebruikers van het Wilminktheater en Muziekcentrum. Dit vereist een zorgvuldige planning en afstemming en blijft in de toekomst een aandachtspunt.

De Reisopera is in 2019 gestart met het opstellen van een beleid op haar weerstandscapaciteit. In 2020 zal deze worden verfijnd. Door de risico-inventarisatie regelmatig te bespreken en evalueren houden we hier grip op. Ten aanzien van de risico's zien wij op dit moment geen reden tot zorg en verwachten de geplande activiteiten in de komende jaren te kunnen uitvoeren.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

3. Jaarrekening

3.1 Balans per 31 december 2019 (na resultaatbestemming)

ACTIVA	31 december 2019		31 december 2018	
Vaste activa				
II. Materiële vaste activa				
1. Gebouwen en terreinen	€ -		€ -	
2. Activa in uitvoering	€ -		€ 1.923.008	
3. Huurdersinvesteringen	€ 1.906.418			
4. Inventaris en inrichting	€ 30.637		€ 44.393	
5. Andere vaste bedrijfsmiddelen	€ 26.863		€ 34.131	
TOTALE (MATERIËLE) VASTE ACTIVA		*€ 1.963.918*		*€ 2.001.532*
Vlottende activa				
IV. Voorraden				
1. Onderhanden activiteiten	€ 647.184		€ 551.464	
Totaal voorraden		€ 647.184		€ 551.464
V. Vorderingen				
1. Op debiteuren	€ 19.214		€ 310	
2. Overige vorderingen	€ -		€ -	
3. Belastingen en premies sociale verzekering	€ 186.716		€ 153.570	
4. Overlopende activa	€ 120.614		€ 124.891	
Totaal vorderingen		€ 326.544		€ 278.771
VII. Liquide middelen		€ 4.917.746		€ 5.541.835
TOTALE VLOTTENDE ACTIVA		*€ 5.891.474*		*€ 6.372.070*
TOTALE ACTIVA		€ 7.855.392		€ 8.373.603

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

PASSIVA	31 december 2019		31 december 2018	
Eigen vermogen				
I. Algemene reserve	€ 1.406.297		€ 2.052.759	
II. Bestemmingsreserves	€ 3.284.648		€ 1.078.754	
III. Bestemmingsfondsen	€ 92.411		€ 2.021.536	
Totale Eigen Vermogen		*€ 4.783.356*		*€ 5.153.049*
V. Voorzieningen				
1. Voorziening groot onderhoud	€ -		€ -	
2. Voorziening jubilea	€ 14.449		€ 11.732	
Totale Voorzieningen		*€ 14.449*		*€ 11.732*
VI. Langlopende schulden				
1. Vooruitontvangen investeringssubsidies	€ 2.426.666		€ 2.600.000	
Totale langlopende schulden > 1 jaar		*€ 2.426.666*		*€ 2.600.000*
VII. Kortlopende schulden				
1. Schulden aan leveranciers	€ 424.157		€ 425.982	
2. Belastingen en premies sociale verzekering	€ -		€ 12.188	
3. Overige schulden	€ 70.780		€ 85.832	
4. Overlopende passiva	€ 135.984		€ 84.820	
Totale kortlopende schulden < 1 jaar		*€ 630.921*		*€ 608.822*
TOTALE PASSIVA		€ 7.855.392		€ 8.373.603

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

3.2 Exploitatierekening

BATEN	Boekjaar 2019	Begroting 2019	Boekjaar 2018
Eigen inkomsten			
1. Publieksinkomsten binnenland (2+3+4+5)	704.101	688.532	771.484
2. Recette	102.156	116.645	120.640
3. Uitkoop	142.200	337.500	202.250
4. Partage	435.745	198.387	412.594
5. Overige publieksinkomsten	24.000	36.000	36.000
6. Publieksinkomsten buitenland	-	-	-
7. Totale Publieksinkomsten (1+6)	704.101	688.532	771.484
8. Sponsorinkomsten	62.500	70.000	60.000
9. Vergoedingen coproducent	98.322	-	67.754
10. Overige directe inkomsten	61.447	58.970	18.187
11. Totaal overige directe inkomsten (8+9+10)	222.269	128.970	145.941
12. Totaal directe inkomsten (7+11)	926.370	817.502	917.425
13. Indirecte inkomsten	2.500	7.400	1.307.082
14. Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	61.790	74.500	146.897
15. Private middelen - bedrijven	-	-	-
16. Private middelen - private fondsen	55.000	55.000	70.000
17. Private middelen - goede doelenloterijen	-	-	-
18. Totale bijdragen uit private middelen (14+15+16+17)	116.790	129.500	216.897
19. Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	1.045.660	954.402	2.441.404
20. Baten in natura	-	-	-
Subsidies			
21. Totaal structureel OCW	3.866.316	3.767.340	3.767.340
22. Totaal structureel Provincie	200.000	200.000	200.000
23. Totaal structureel Gemeente	173.334	66.666	-
24. Totaal structureel publieke subsidie overig	-	-	-
25. Totaal structurele subsidies (21+22+23+24)	4.239.650	4.034.006	3.967.340
26. Incidentele publieke subsidies	100.000	100.000	100.000
27. Totaal subsidies (25+26)	4.339.650	4.134.006	4.067.340
TOTALE BATEN (19+20+27)	5.385.310	5.088.408	6.508.744

LASTEN	Boekjaar 2019	Begroting 2019	Boekjaar 2018
1. Beheerlasten materieel	895.481	734.141	85.369
2. Beheerlasten personeel	544.661	600.567	597.687
3. Beheerlasten totaal (1+2)	1.440.142	1.334.708	683.056
4. Activiteitenlasten materieel	1.180.708	1.364.389	1.091.458
5. Activiteitenlasten personeel	2.958.118	2.741.661	2.829.577
6. Activiteitenlasten totaal (4+5)	4.138.826	4.106.050	3.921.035
TOTALE LASTEN (3+6)	5.578.968	5.440.758	4.604.091
7. Saldo uit gewone bedrijfsvoering (totale baten - totale lasten)	(193.658)	(352.350)	1.904.653
8. Saldo rentebaten / -lasten	(1.307)	-	(1.540)
EXPLOITATIERESULTAAT (7+8)	(194.965)	(352.350)	1.903.113

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

PERSONEEL EN VRIJWILLIGERS	Boekjaar 2019		Begroting 2019		Boekjaar 2018	
Specificatie personeelslasten	€	fte	€	fte	€	fte
1. Waarvan vast contract	1.163.463	13,7	1.088.765	12,8	922.030	12,5
2. Waarvan tijdelijk contract	47.647	2,3	-	-	96.579	1,9
3. Waarvan inhuur	2.291.669	PM	2.253.463	PM	2.408.655	PM
4. Personeelslasten totaal (1+2+3)	3.502.779	16,0	3.342.228	12,8	3.427.264	14,3
Vrijwilligers		aantal		aantal		aantal
5. Vrijwilligers: fte		1,1		0,7		1,5
6. Vrijwilligers: personen		11		7		12

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

3.3 Grondslagen

Algemene toelichting

Algemeen

Het jaarverslag is opgesteld conform de voorwaarden uiteengezet in het Handboek "Verantwoording cultuursubsidies instellingen 2017-2020" en mede met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving RJ 640 (organisaties zonder winstoogmerk) van de Raad voor de Jaarverslaggeving.
Bij het opstellen van de jaarrekening is uitgegaan van de veronderstelling dat het geheel van activiteiten en werkzaamheden van Stichting Nederlandse Reisopera wordt voortgezet (continuïteitsveronderstelling).
De jaarrekening is een samengestelde jaarrekening van Stichting Nederlandse Reisopera en de Stichting Artistiek Personeel Nederlandse Reisopera (hierna Stichting STAP). De Stichting STAP fungeert als werkgever voor nieuw aan te stellen medewerkers. De betreffende personeelslasten maken integraal onderdeel uit van deze jaarrekening.

Activiteiten

De activiteiten van Stichting Nederlandse Reisopera kunnen worden samengevat met de beoefening van podiumkunst en produceren van opera's en hetgeen daartoe bevorderlijk is. De stichting stelt zich ten doel de bevordering van muziekdramatische kunst.

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Nederlandse Reisopera is gevestigd op Wenninkgaarde 40, 7511PH te Enschede en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 41031563.

Oordelen en schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningpost.
Wijzigingen van de schattingen en veronderstellingen kunnen van invloed zijn op bedragen die in de komende jaren worden gerapporteerd. Daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van de schattingen.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van Stichting Nederlandse Reisopera of Stichting STAP en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.
Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Vergelijking met voorgaand jaar
De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. Waar nodig zijn de vergelijkende cijfers aangepast omwille van de vergelijkbaarheid met dit jaar.

Functionele exploitatierekening
Voor de functionele exploitatierekening is het model gehanteerd zoals voorgeschreven in het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2017-2020 van de rijksoverheid. In de functionele exploitatierekening zijn overige personeelslasten zoals uitgaven voor cursussen en eventuele afvloeiingsmaatregelen verantwoord onder lasten personeel met een vast contract. In de begroting 2019 zijn de lasten van vast en tijdelijk personeel als totaal gerapporteerd onder lasten personeel met een vast contract. Een uitsplitsing naar personeelslasten met een vast of tijdelijk contract wordt in de begroting niet gemaakt.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. De waarderingsgrondslagen zijn hierna uiteengezet. Voor zover niet anders is vermeld, geschiedt waardering tegen nominale waarde. Ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Materiële vaste activa
Gebouwen en terreinen (in 2018 gedesinvesteerd) en huurdersinvesteringen zijn gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met de (jaarlijkse) lineaire afschrijvingen en eventuele extra afschrijvingen, gebaseerd op de verwachte economische levensduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

De overige materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met de jaarlijkse lineaire afschrijvingen.
In het jaar van investeren wordt naar tijdsgelang afgeschreven.
Voor de gehanteerde percentages wordt verwezen naar de toelichting op de materiële vaste activa.

Onderhanden activiteiten
De onderhanden activiteiten betreffen de vooruitbetaalde kosten voor producties die in volgende jaren in première gaan. Onderhanden activiteiten worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten.

Vorderingen
Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Na verwerking worden de vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Liquide middelen
Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen
Het eigen vermogen wordt onderscheiden in een algemene reserve, bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen.

Algemene reserve
Dit betreft dat deel van het eigen vermogen waar geen specifieke besteding aan is gegeven door derden of het bestuur.

Bestemmingsreserves
Aan deze, binnen het vermogen afgezonderde, reserves is door de directie van de stichting onder goedkeuring van de raad van toezicht een in de jaarrekening omschreven bestedingsmogelijkheid gegeven. Deze ligt in het verlengde van het doel van de stichting.

Bestemmingsfonds
Aan de bestemmingsfondsen OCW, binnen het vermogen afgezonderde fondsen, was tot en met 2018 op voorschrift van OCW, een in de jaarrekening omschreven bestedingsdoel gegeven. Deze lag in het verlengde van het doel van de stichting. Vanaf 2019 worden de bestemmingsfondsen OCW niet langer meer onderscheiden.
Aan het overige bestemmingsfonds, binnen het vermogen afgezonderd fonds, is door de directie van de stichting onder goedkeuring van de raad van toezicht een in de jaarrekening omschreven bestedingsmogelijkheid gegeven. Deze ligt in het verlengde van het doel van de stichting en wordt in overleg met de voormalige vrienden van de Nederlandse Reisopera aangewend.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is, en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.
Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Door Stichting Nederlandse Reisopera is een voorziening jubilea opgenomen. De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans. De voorziening betreft de nog uit te betalen bedragen aan werknemers bij een 25-jarig of 40-jarig dienstjubileum.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Op de pensioenregeling die voor Stichting Nederlandse Reisopera geldt, zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en wordt op verplichte en contractuele basispremies aan het pensioenfonds ABP betaald door Stichting Nederlandse Reisopera. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terug storting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Langlopende schulden
Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. De langlopende schulden betreffen investeringssubsidies welke jaarlijks afnemen gelijkelijk met de onderliggende materiële vaste activa waarvoor de subsidies verkregen zijn. De jaarlijkse afname wordt als bate verantwoord in de staat van baten en laten, zodat de afschrijvingslast resultaatneutraal door de staat van baten en lasten lopen.

Kortlopende schulden
Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, hetgeen doorgaans de nominale waarde betreft. Na verwerking worden de vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen
Het exploitatieresultaat wordt bepaald als het verschil tussen het totaal van de baten en het totaal van de lasten. De baten worden verantwoord in het jaar waarin deze zijn gerealiseerd. Lasten worden verantwoord zodra deze voorzienbaar zijn. Aanschaffingen voor decors, kostuums, rekwisieten, belichtingsmateriaal voor de eigen programmering worden verantwoord in het jaar dat de voorstelling wordt opgevoerd.

Subsidies
De structurele subsidies die worden ontvangen ten behoeve van de exploitatie van voortdurende activiteiten worden als baten verantwoord in de functionele exploitatierekening in het jaar waar de toekenning voor geldt. Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de exploitatierekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen. Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden als bate verantwoord gelijkelijk met de afschrijving van het desbetreffende actief.

Sponsorbijdragen
Bijdragen van sponsoren worden verantwoord in het jaar waarop de bijdrage betrekking heeft.

Giften
De giften die worden ontvangen ten behoeve van de exploitatie van voortdurende activiteiten worden als baten verantwoord in de functionele exploitatierekening in het jaar waar de toekenning voor geldt.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Personeelskosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de exploitatierekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Stichting Nederlandse Reisopera heeft haar pensioenregeling verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Zie ook de grondslagen voor waardering van activa en passiva, bij Pensioenvoorziening.

Afschrijvingen

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

Belastingen over het resultaat

De stichting is vrijgesteld van vennootschapsbelasting over haar resultaat.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

3.4 Toelichting op de balans

Activa

II. Materiele vaste activa

	Activa in uitvoering	Huurders-investeringen	Inrichting - Inventaris	Inrichting - Gebruiks-apparatuur	Inrichting - Computers etc.	Vervoer-middelen	Totaal
Stand per 1 januari 2019							
Aanschaffingswaarde	€ 1.923.008	€ -	€ 58.032	€ 510.973	€ 82.005	€ 52.138	€ 2.626.156
Cumulatieve afschrijvingen	€ -	€ -	€ -46.010	€ -491.843	€ -68.765	€ -18.007	€ -624.624
Boekwaarde per 1 januari 2019	€ 1.923.008	€ -	€ 12.022	€ 19.130	€ 13.240	€ 34.131	€ 2.001.532
Mutaties							
Investeringen	€ -	€ 119.656	€ -	€ 174.728	€ 3.939	€ -	€ 298.323
Herclassificatie	€ -1.923.008	€ 1.923.008	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Desinvesteringen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Afschrijvingen	€ -	€ -136.246	€ -2.010	€ -7.650	€ -8.035	€ -7.268	€ -161.209
Afschrijvingen desinvesteringen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Ten laste van bestemmingsfonds OCW 2013-2016	€ -	€ -	€ -	€ -174.728	€ -	€ -	€ -174.728
Saldo mutaties	€ -1.923.008	€ 1.906.418	€ -2.010	€ -7.650	€ -4.096	€ -7.268	€ -37.614
Stand per 31 december 2019							
Aanschaffingswaarde	€ -	€ 2.042.664	€ 58.032	€ 685.701	€ 85.944	€ 52.138	€ 2.924.479
Cumulatieve afschrijvingen	€ -	€ -136.246	€ -48.020	€ -674.221	€ -76.800	€ -25.275	€ -960.561
Boekwaarde per 31 december 2019	€ -	€ 1.906.418	€ 10.012	€ 11.480	€ 9.144	€ 26.863	€ 1.963.918
Afschrijvingspercentages	0,00	6,67	10,00	20,00	33,33	20,00	

De activa in uitvoering betroffen uitgaven in het kader van de herhuisvesting van de stichting in de Performance Factory in Enschede, inclusief herontwikkeling van de openbare ruimte op het Polaroid-terrein waar de Performance Factory gevestigd is.
Inmiddels zijn de inrichting- en verbouwingsactiviteiten nagenoeg afgerond, waarbij de totale investeringen in de Performance Factory in 2019 als huurdersinvesteringen zijn verantwoord.
De huurdersinvesteringen kennen een afschrijvingstermijn gelijk aan de periode van het huurcontract. De gemeente Enschede heeft een investeringssubsidie toegekend, maar de definitieve hoogte staat nog niet vast, omdat er nog een eindverantwoording aan de gemeente afgelegd moet worden. Dit zal in 2020 plaatsvinden. Verwacht wordt dat de maximale toegezegde subsidie toegekend zal worden. De reeds ontvangen subsidie van € 1.600.000 is dit jaar reeds voor 6,67% aangewend als bijdrage in de afschrijvingskosten van de Performance Factory. Deze 6,67% staat gelijk aan een termijn van 15 jaar, conform de afschrijvingstermijn van de huurdersinvesteringen. De 15 jaar afschrijvingstermijn hangt samen met het huurcontract welke 15 jaar loopt.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

IV. Voorraden - Onderhanden activiteiten

De onderhanden activiteiten betreffen voorbereidingskosten (variabel) van producties in 2020 en verder.

		2019		2018
2020 L' Orfeo	€	433.875	€	-
2020 Bruid te Koop	€	124.557	€	35.677
2020 Theatermakerij	€	33.452	€	-
20xx Les Indes Galantes	€	29.252	€	-
20xx Hänsel und Gretel	€	17.140	€	-
2020 Tristan und Isolde	€	8.000	€	-
Diversen	€	908	€	-
2019 Die tote Stadt	€	-	€	429.015
2019 A Little Night Music	€	-	€	65.248
2019 Il barbiere di Siviglia	€	-	€	16.798
2019 ONJEGIN	€	-	€	4.726
	€	647.184	€	551.464

V. Vorderingen

1. Debiteuren		2019		2018
Nominale waarde ultimo boekjaar	€	19.214	€	310
Af: voorziening wegens dubieus	€	-	€	-
	€	19.214	€	310

3. Belastingen en premies sociale verzekering		2019		2018
Omzetbelasting	€	186.716	€	153.570
	€	186.716	€	153.570

4. Overlopende activa		2019		2018
N.t.o. subsidies en inkomsten	€	75.926	€	99.000
Vooruitbetaalde kosten	€	41.826	€	24.841
Waarborgsommen	€	1.050	€	1.050
Overige	€	1.812	€	1.050
	€	120.614	€	124.891

De nog te ontvangen subsidies en inkomsten betreft voor €20.000 een restant van een jaarlijks te beschikken subsidie van de provincie Gelderland. Daarnaast is er sprake van een verwachte afrekening voor *Wonderful Town* (co-productie) van €40.000 en sponsorbijdragen van € 10.000.
Vorig jaar bedroeg deze post, naast de €20.000 van de provincie Gelderland, €70.000 betreffende een toegezegde bijdrage van het Paul Pella Fonds over 2018 en €9.000 betreft te ontvangen opbrengsten inzake de coproductie Orfeo met Theater Sonnevanck.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

VII. Liquide middelen

		2019		2018
ABN zakelijk flexibel deposito	€	2.700.000	€	2.500.000
ABN zakelijk wacht deposito	€	1.750.000	€	1.750.000
ABN deposito rekening	€	238.366	€	238.366
ABN rekening-courant	€	166.311	€	914.253
ABN STAP rekening-courant	€	51.829	€	131.823
ABN ideal rekening-courant	€	10.271	€	6.085
Kas	€	969	€	1.308
	€	4.917.746	€	5.541.835

De liquide middelen bestaan uit het totaal van kasmiddelen en saldi bij bankinstellingen. Hiervan is €4.688.366 ondergebracht op drie deposito's. Voor de 'ABN zakelijk wacht deposito' met een saldo van €1,75 mln. per balansdatum geldt een opzegtermijn van 31 dagen. Alle andere rekeningen zijn direct opeisbaar.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Passiva

Eigen vermogen

I. Algemene reserve	2019	2018
Stand per 1 januari	€ 2.052.759	€ 505.395
Onttrekking/toevoeging resultaat	€ -/- 194.965	€ 1.399.382
Correctie resultaatverdeling	€ -	€ -
Bestemmingsfonds OCW 2017-2020	€ 1.069.982	€ -
Bestemmingsreserve huisvesting	€ -/- 1.521.479	€ 75.982
Overig bestemmingsfonds verhuizing	€ -	€ 72.000
Stand per 31 december	€ 1.406.297	€ 2.052.759

Vanaf 2019 wordt er, op voorschrift van het Ministerie van OCW, niet langer meer onderscheid gemaakt tussen de Algemene reserve en Bestemmingsfondsen OCW. Het Bestemmingsfonds OCW 2017-2020 is daarom toegevoegd aan de Algemene reserve. Het negatieve resultaat boekjaar is om voorstaande reden ook volledig onttrokken aan de Algemene reserve.
Daarnaast is er in 2019 besloten om de baten welke in 2018 samen hingen met de verkoop van het eigen pand aan de Perikweg in een bestemmingsreserve te alloceren, ter compensatie van de flink hogere huisvestingslasten (huur) ten opzichte van de situatie dat er nog sprake was van een eigen pand.

II. Bestemmingsreserves	2019	2018
Stand per 1 januari	€ 1.078.754	€ 1.154.736
Aanwending/Onttrekking	€ -/- 107.913	€ -/- 75.982
Mutatie	€ 2.313.807	€ -
Stand per 31 december	€ 3.284.648	€ 1.078.754

II-1. Bestemmingsreserve huisvesting	2019	2018
Stand per 1 januari	€ -	€ 75.982
Aanwending/Onttrekking	€ -/- 107.913	€ -/- 75.982
Mutatie	€ 1.629.392	€ -
Stand per 31 december	€ 1.521.479	€ -

De bestemmingsreserve huisvesting welke in 2019 is gevormd, betreft de baten welke in 2018 samen hingen met de verkoop van het eigen pand aan de Perikweg. Besloten is om deze opbrengsten alsnog in een bestemmingsreserve te alloceren, ter compensatie van de flink hogere huisvestingslasten (huur) ten opzichte van de situatie dat er nog sprake was van een eigen pand. Deze reserve zal gedurende de

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

looptijd van de huur van de Performance Factory aangewend worden ter compensatie van de hogere huisvestingslasten.

De bestemmingsreserve (her)huisvesting tot en met 2018 was in 2005 gevormd met als doel de reservering van aanvullende financiële middelen voor een eventuele verbouw van het pand aan de Perikweg. Deze reserve was reeds in 2016 en 2017 voor een deel aangewend, en is tot moment van de overgang van de rechten en plichten van het pand in 2018, gebruikt voor kosten omtrent de verhuizing. In 2018 heeft de verhuizing plaatsgevonden, evenals de verkoop van het pand aan de Perikweg en is de bestemmingsreserve daarmee aan het einde van het jaar volledig aangewend.

II-2. Bestemmingsreserve techniek en inrichting	2019	2018
Stand per 1 januari	€ -	€ -
Mutatie	€ 684.415	€ -
Stand per 31 december	€ 684.415	€ -

Deze nieuw gevormde bestemmingsreserve betreft de gelden per 31 december 2019 van het voormalige bestemmingsfonds OCW 2013-2016. Reeds in 2018 is een start gemaakt om vanuit deze gelden, in overleg met het ministerie, investeringen in de techniek te doen, aangezien de bestaande techniek is verouderd en de Nederlandse Reisopera klaar wil zijn voor de toekomst. Besloten is om deze bestemmingsreserve aan te houden en aan te wenden voor investeringen in techniek en inrichting en hier in de komende jaren gebruik van te gaan maken.

II-3. Bestemmingsreserve frictiekostenvergoeding OCW	2019	2018
Stand per 1 januari	€ 1.078.754	€ 1.078.754
Onttrekking	€ -	€ -
Stand per 31 december	€ 1.078.754	€ 1.078.754

De ‘Bestemmingsreserve frictiekostenvergoeding OCW’ is het restant van de subsidie die in 2012 beschikbaar is gesteld om de frictiekosten als gevolg van de reorganisatie in 2012 te kunnen voldoen. De stichting draagt, vanwege haar zogenaamde B3-status, zelf het risico van een vervangende werkloosheidsuitkering en herplaatsings wachtgeld voor medewerkers. In de toekomst zal het risico op frictiekosten opnieuw moeten worden bepaald. Op het moment dat de stichting vaststelt dat er geen frictiekosten meer zullen zijn, dan is er een mogelijkheid deze post vrij te laten vallen. Het restant moet dan besteed worden aan de kernactiviteiten van de stichting. Voorgaande komt overeen met hetgeen is afgestemd op 16 maart 2017 met OCW.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

III. Bestemmingsfondsen	2019	2018
Stand per 1 januari	€ 2.021.536	€ 1.634.272
Toevoeging resultaat boekjaar	€ -	€ 503.730
Onttrekking/vrijval	€ -/- 1.929.125	€ -/- 116.466
Stand per 31 december	€ 92.411	€ 2.021.536

III-1. Bestemmingsfonds OCW 2013-2016	2019	2018
Stand per 1 januari	€ 859.143	€ 903.609
Allocatie naar bestemmingsreserve techniek en inrichting	€ -/- 684.415	€ -
Onttrekking/aanwending	€ -/- 174.728	€ -/- 44.466
Stand per 31 december	€ -	€ 859.143

In de brief van 25 augustus 2017 (referentie 1175333) was de verplichting opgenomen dat de middelen in bestemmingsfonds OCW 2013-2017 in de subsidieperiode 2017-2020 moesten worden aangewend ten behoeve van de kernactiviteit waarvoor een vierjaarlijkse instellingssubsidie is verleend. Begin 2018 is een start gemaakt een plan te schrijven voor de besteding van deze gelden. Een onderdeel hiervan is investeringen in de techniek. De huidige techniek is verouderd en Nederlandse Reisopera wil klaar zijn voor de toekomst. Het (investerings)plan hebben is besproken met OCW en door hen goedgekeurd. In 2018 zijn reeds diverse investeringen gedaan. De verwerking is activering als materiële vaste activa en volledig 'afwaardering' middels het bestemmingsfonds OCW 2013-2016. Dit heeft ook in 2019 plaatsgevonden voor €174.728. Omdat vanaf 2019 er, op voorschrift van het Ministerie van OCW, niet langer meer onderscheid wordt gemaakt in Bestemmingsfondsen OCW, heeft de directie besloten om het restant saldo per 31 december 2019 te alloceren naar een bestemmingsreserve techniek en inrichting.

III-2. Bestemmingsfonds OCW 2017-2020	2019	2018
Stand per 1 januari	€ 1.069.982	€ 658.664
Toevoeging resultaat boekjaar	€ -	€ 411.319
Vrijval naar Algemene reserve	€ -/- 1.069.982	€ -
Stand per 31 december	€ -	€ 1.069.982

Het bestemmingsfond OCW bestond uit de niet bestede structurele instellingssubsidie over een bepaalde periode. De hoogte van de dotatie werd als volgt berekend: (Structurele OCW subsidie/totale baten) * exploitatieresultaat. Het restant van het exploitatieresultaat werd gedoteerd aan de algemene reserve. Vermelde middelen moesten worden ingezet overeenkomstig het doel van de stichting en gebaseerd op de BIS aanvraag voor 2017-2020.
Omdat vanaf 2019 er, op voorschrift van het Ministerie van OCW, niet langer meer onderscheid wordt gemaakt in Bestemmingsfondsen OCW, is het saldo conform voorschrift toegevoegd aan de Algemene reserve.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

III-3. Overige bestemmingsfondsen	2019	2018
Stand per 1 januari	€ 92.411	€ 72.000
Toevoeging resultaat boekjaar	€ -	€ 92.411
Onttrekking/vrijval	€ -	€ -/- 72.000
Stand per 31 december	€ 92.411	€ 92.411

In de brief van 14 december 2017 (referentie 1700099902) is door de Gemeente Enschede een subsidie ten behoeve van (extra) exploitatiekosten beschikt. De nog te besteden subsidie ultimo 2017 betrof een gedeelte van de door de Gemeente Enschede eenmalig toegekende subsidie van €92.000 ter compensatie van extra exploitatielasten in verband met de verhuizingen (en hiermee samenhangende extra lasten) naar het Wilminktheater, Wilmersbergzaal en de Performance Factory. In 2017 is €20.000 van de totale subsidie besteed (20%). De resterende 80% van de extra exploitatielasten zijn in 2018 gevallen en zijn derhalve in 2018 aangewend als dekking op het tekort c.q. meerkosten exploitatielasten die samenhangen met de verhuizingen. De verdeling 20/80 is gebaseerd op de ingediende begroting bij de subsidieaanvraag. Alhier was voor 2017 €48.290 (20%) en in 2018 €186.374 (80%) begroot. De €72.000 van ultimo 2017 is dus aangewend en toegevoegd aan de algemene reserve in 2018.

De nieuwe toevoeging in 2018 van €92.411 betrof het banksaldo van het voormalige vereniging vrienden van de Nederlandse Reisopera. De vriendenvereniging is in 2018 opgeheven en de Nederlandse Reisopera heeft de activiteiten van de vrienden voortgezet. Het batige saldo van de vereniging is naar stichting Nederlandse Reisopera overgemaakt. Hiervoor is een separate bestemming opgenomen. Er is een adviescommissie in het leven is geroepen die adviseert over de besteding hiervan. In 2019 heeft hier geen mutatie/besteding op plaatsgevonden.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

V. Voorzieningen

1. Groot onderhoud	2019	2018
Stand per 1 januari	€ -	€ 394.490
Vrijval	€ -	€ -/- 394.940
Stand per 31 december	€ -	€ -

In verband met de gefaseerde verplaatsing van de bedrijfsactiviteiten naar de Performance Factory, het Muziekcentrum en het Wilminktheater, werd sinds meerdere jaren niet langer gedoteerd aan de voorziening groot onderhoud. Het saldo van deze voorziening werd beschikbaar gehouden om de meest nijpende problemen op de locatie aan de Perikweg op te vangen. De voorziening is in 2018 vrijgevallen, op het moment van de overgang van de rechten en plichten van het pand.

2. Jubilea	2019	2018
Stand per 1 januari	€ 11.732	€ 7.212
Mutatie	€ 2.717	€ 4.520
Stand per 31 december	€ 14.449	€ 11.732

Het betreft een voorziening ten behoeve van jubileumuitkeringen voor de medewerkers. Bij de berekening van de voorziening is uitgegaan van de te verwachten uitkering op basis van het loonpeil per 31 december 2019. Er is rekening gehouden met blijfkans, sterftetafels en renteontwikkelingen.

VI. Langlopende schulden

Gemeente Enschede investeringssubsidie I	2019	2018
Stand per 1 januari	€ 1.000.000	€ 1.000.000
Vrijval	€ -/- 66.667	€ -
Stand per 31 december	€ 933.333	€ 1.000.000

In 2005 heeft de gemeente Enschede een subsidie verstrekt van €1.000.000 ten behoeve van huisvesting van de Nederlandse Reisopera. Dit onder de voorwaarde dat de organisatie tenminste een periode van 20 jaar binnen de gemeentegrenzen blijft gehuisvest. In de eerder genoemde langjarige afspraak over de huisvesting zijn hierover definitieve afspraken gemaakt. Vanaf 2019 valt de €1.000.000 in 15 jaarlijkse gelijke bedragen vrij ten gunste van het resultaat. Deze termijn is gelijk aan de afschrijvingstermijn van de huurdersinvesteringen, welke op haar beurt gelijk is aan het lopende huurcontract.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Gemeente Enschede investeringssubsidie II	2019	2018
Stand per 1 januari	€ 1.600.000	€ 800.000
Ontvangst	€ -	€ 800.000
Vrijval/aanwending	€ -/- 106.667	€ -
Stand per 31 december	€ 1.493.333	€ 1.600.000

In 2017 heeft de gemeente Enschede een subsidie doorbeschikt van maximaal €2.000.000 ter dekking van de bouwkosten van de Performance Factory. Hiervan is in 2017 €800.000 ontvangen en in 2018 nog eens €800.000. In 2019 zou een definitieve verantwoording aan de gemeente worden afgelegd, waarna ook een definitieve subsidie (naar verwachting lager dan de eerste beschikking) zal worden beschikt. De afrekening met de gemeente heeft tot op heden nog niet plaats gevonden.
De (totale) subsidie (bedrag wat al wel reeds ontvangen is) valt vanaf 2019 in gelijke delen 'vrij' als bate ter dekking van de afschrijvingslasten huurdersinvesteringen van de Performance Factory. De vrijval en de periode loopt gelijk op met de genoemde afschrijvingen.

VII. Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

1. Schulden aan leveranciers	2019	2018
Crediteuren	€ 424.157	€ 425.982
	€ 424.157	€ 425.982

2. Belastingen en premies sociale verzekering	2019	2018
Loonheffing en sociale premies	€ -	€ -
Pensioenpremies	€ -	€ 12.188
	€ -	€ 12.188

3. Overige schulden	2019	2018
Reservering vakantietoeslag	€ 38.352	€ 31.740
Vakantiedagenverplichting	€ 26.198	€ 49.335
Reservering eindejaarsuitkering	€ 6.230	€ 4.737
	€ 70.780	€ 85.832

4. Overlopende passiva	2019	2018
Nog te betalen kosten	€ 60.129	€ 57.189
Vooruit ontvangen bedragen	€ 75.855	€ 27.630
	€ 135.984	€ 84.819

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

3.5 Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Subsidie kunstenplanperiode 2017 - 2020

De stichting wordt gesubsidieerd door OCW. Voor de periode 2017-2020 heeft OCW een subsidie toegekend van €14.448.208 (brief 20 september 2016 met referentie 1056889).

Met de brief van 7 september 2017 (referentie 1223429) heeft een wijziging subsidie culturele basisinfrastructuur 2017-2020 plaatsgevonden als gevolg van loonbijstellingen en prijsbijstellingen 2015-2017. De totale subsidie voor de periode 2017-2020 is gewijzigd vastgesteld op €14.731.392.

Met de brief van 4 september 2018 (referentie 1369998) heeft een wijziging subsidie culturele basisinfrastructuur 2017-2020 plaatsgevonden als gevolg van loonbijstellingen en prijsbijstellingen 2018-2020. De totale subsidie voor de periode 2017-2020 is gewijzigd vastgesteld op €14.984.868.

Met de brief van 4 juni 2019 (referentie 8300133) heeft een wijziging subsidie culturele basisinfrastructuur 2019 en 2020 plaatsgevonden als gevolg van loonbijstellingen en prijsbijstellingen 2018-2020. De totale subsidie voor de periode 2017-2020 is gewijzigd vastgesteld op €15.182.820.

Subsidie uitvoering Activiteitenplan "*Glaub, es gibt ein Auferstehen*" periode 2017 - 2020

Naast de subsidie van OCW heeft provincie Overijssel in het kader van culturele instellingen Overijssel 2017-2020 de stichting een subsidie uitvoering Activiteitenplan "*Glaub, es gibt ein Auferstehen*" toegekend van €800.000 (brief 17 februari 2017 met kenmerk 2017/0029561).

Huisvesting

Samenwerkingsovereenkomst met gemeente Enschede

De stichting heeft op 4 maart 2017 een samenwerkingsovereenkomst getekend met de gemeente Enschede omtrent de verhuizing. Hieruit vloeien de volgende rechten en verplichtingen voort:

- De €1.000.000 die de stichting van de gemeente Enschede heeft ontvangen, op basis van de overeenkomst van 12 januari 2005, zal worden aangewend voor de verlaging van de toekomstige huisvestingslasten.
- De €2.000.000 subsidiebeschikking van de gemeente Enschede d.d. 23 januari 2017, betreffende de doorsubsidiëring van de OANT-gelden. De subsidie is ten behoeve van de herhuisvesting van de stichting in de Performance Factory in Enschede, inclusief herontwikkeling van de openbare ruimte op het Polaroid-terrein waar de Performance Factory gevestigd is. Per balansdatum is €1.600.000 ontvangen. Zie verder de toelichting bij de langlopende schulden.
- De gemeente Enschede heeft met het Wilminktheater en Muziekcentrum Enschede afgesproken dat zij de volgende ruimtes "om niet" ter beschikking stelt aan de stichting:
    - de Holland Casinozaal gedurende gemiddeld 80 dagen per jaar, voor toneelrepetities;
    - de Wilmersbergzaal gedurende gemiddeld 65 dagen per jaar, voor repetities voorafgaand aan de hiervoor genoemde toneelrepetities;
    - de kantoren op de derde verdieping van het Wilminktheater, voor permanent gebruik voor de kantoorfuncties van de stichting.
- De stichting en de gemeente hebben een gezamenlijke inspanningsverplichting om de huisvestingslasten zo laag mogelijk te houden.
- De stichting zal zich ervoor inspannen dat de huisvesting van haar bedrijf in de gemeente Enschede voor tenminste 15 jaar (welke termijn ingaat op 4 maart 2017) in stand blijft.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Huurverplichting Performance Factory
Met Woningcorporatie Domijn is een huurovereenkomst aangegaan. Hierin is vastgelegd dat de stichting een gebouw in de Performance Factory huurt voor een periode van 15 jaar. De huur gaat in op 1 augustus 2018. De aanvangshuurprijs bedraagt €120.000 op jaarbasis. De huurprijs wordt jaarlijks per 1 juni aangepast (geïndexeerd). De maandtermijn bedraagt vanaf 1 november 2019 €11.640 mede als gevolg van uitbreiding huurcontract. Daarnaast is sprake van een voorschot voor verzorgde levering van zaken en diensten van €4.575 per maand.

Overige verplichtingen
In een langlopende overeenkomst met de gemeente Enschede is de verankering van de Nederlandse Reisopera vastgelegd. Deze overeenkomst is op 4 maart 2017 getekend.

Er zijn contracten aangegaan inzake voorstellingen (theaters) en artiesten. Voor het overige zijn geen belangrijke rechten en/of verplichtingen aangegaan.

3.6 Gebeurtenissen na balansdatum

In maart 2020 heeft de overheid in verband met de Corona pandemie diverse maatregelen aangekondigd die gevolgen hebben voor de activiteiten van de Reisopera. De belangrijkste daarvan is het verbieden van samenkomsten tot 1 juni 2020. De Reisopera kan daarom de geplande tour van *Bruid te Koop!* in het voorjaar niet spelen. De mogelijkheden worden op dit moment onderzocht. Gezien de financiële positie van de Reisopera zijn de maatregelen geen bedreiging voor de continuïteit van de organisatie en raken de gepresenteerde cijfers per 31-12-2019 niet.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

3.7 Toelichting op exploitatierekening

Het exploitatieresultaat bedraagt €194.965 negatief. Dit is €157.385 minder negatief als begroot en €2.098.078 lager ten opzichte van 2018.

Baten

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Publieksinkomsten	€ 704.101	€ 688.532	€ 771.484
Sponsorinkomsten	€ 62.500	€ 70.000	€ 60.000
Vergoedingen coproducent	€ 98.322	€ -	€ 67.754
Overige inkomsten	€ 61.447	€ 58.970	€ 18.187
Indirecte inkomsten	€ 2.500	€ 7.400	€ 1.307.082
Structurele bijdrage OCW	€ 3.866.316	€ 3.767.340	€ 3.767.340
Subsidie provincie Overijssel	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Subsidie gemeente Enschede	€ 173.334	€ 66.666	€ -
Subsidie provincie Gelderland	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Overige subsidies	€ -	€ -	€ -
Bijdragen uit private middelen	€ 116.790	€ 129.500	€ 216.897
Totale baten	€ 5.385.310	€ 5.088.408	€ 6.508.744

De totale baten van de stichting zijn ten opzichte van de begroting €296.902 (5,8%) hoger. De totale baten zijn ten opzichte van vorig jaar €1.123.434 (17,3%) lager. De belangrijkste reden voor de daling van de baten ten opzichte van vorig jaar is gelegen in de boekwinst in 2018 van €1,2 miljoen inzake de verkoop van het pand Perikweg.
De belangrijkste verklaring van de hoger gerealiseerde baten ten opzichte van de begroting ligt enerzijds in de hoger uitgevallen subsidie OCW als gevolg herziening subsidie als gevolg van loon- en prijsbijstellingen 2019. Anderzijds was de jaarlijkse 'vrijval' van de ontvangen subsidie van de gemeente Enschede samenhangend met de afschrijvingslasten van de huurdersinvesteringen Performance Factory niet begroot. Zie ten slotte voor de restantverklaring hieronder punt 19.

19. Totaal eigen inkomsten

De totale eigen inkomsten zijn €91.258 (9,6%) hoger uitgevallen dan begroot als gevolg van niet begrote (opbrengsten voor) (co)producties, waaronder *Onjegin*.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

11. Overige directe inkomsten

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Sponsorinkomsten	€ 62.500	€ 70.000	€ 60.000
Inkomsten uit coproducties	€ 98.322	€ -	€ 67.754
Inkomsten uit bijzondere projecten	€ 5.700	€ 20.500	€ 12.200
Opbrengsten educatie	€ 14.254	€ 17.970	€ 3.367
Overige inkomsten uit producties	€ 41.493	€ 20.500	€ 2.620
Totaal overige directe inkomsten	€ 222.269	€ 128.970	€ 145.941

De begrote sponsorinkomsten zijn middels een bijdrage van technologiebedrijf TKH (hoofdsponsor) en Bank ten Cate & Cie, nagenoeg behaald in 2019. In 2019 hebben 3 coproducties plaatsgevonden, welke (abusievelijk) niet begroot waren. Dit betroffen de coproducties *La Boheme* met Symfonia Jong Twente, *Wonderful Town* en *Zwijnenstal* met Theater Sonnevanck. De voorbereidings- en uitvoeringskosten van de coproducties zijn verantwoord onder de activiteitenlasten.

13. Indirecte inkomsten

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Verkoop pand Perikweg	€ -	€ -	€ 1.234.902
Verkoop uit verhuizing	€ -	€ -	€ 34.859
Overige baten	€ 1.750	€ 7.400	€ 33.617
Verhuur decor kostuums	€ -	€ -	€ 1.915
Verhuur en verkoop decor	€ 750	€ -	€ 1.790
Indirecte opbrengsten	€ 2.500	€ 7.400	€ 1.307.082

Het verschil tussen de gerealiseerde indirecte opbrengsten in 2018 ten opzichte van 2019 wordt verklaard door de verkoop van het pand Perikweg (boekwinst) en daarmee samenhangende zaken.

18. Totale bijdragen uit private middelen

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Paul Pella Fonds	€ 55.000	€ 55.000	€ 70.000
Giften	€ 16.756	€ 25.000	€ 17.101
Vrienden van de Reisopera	€ 45.034	€ 49.500	€ 129.796
Bijdragen uit private middelen	€ 116.790	€ 129.500	€ 216.897

Bijdrage Paul Pella Fonds

In 2019 is de bijdrage van het Paul Pella Fonds toegekend aan de volgende projecten ter dekking van niet gedekte kosten:

- Theaterparticipatie jongeren
- Project realiseren eigen inkomsten
- Kinderkoor Reisopera

We zijn het Paul Pella Fonds dankbaar dat zij ons ondersteunen met deze bijzondere bijdrage. We zijn tevens verheugd te melden dat na de proef in 2018 ons kinderkoor in 2019 definitief is voortgezet!

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

21. Structurele bijdrage OCW

De stichting wordt gesubsidieerd door OCW. Voor de periode 2017-2020 heeft OCW een subsidie toegekend van €14.448.208 (brief 20 september 2016 met referentie 1056889).

Met de brief van 7 september 2017 (referentie 1223429) heeft een wijziging subsidie culturele basisinfrastructuur 2017-2020 plaatsgevonden als gevolg van loonbijstellingen en prijsbijstellingen 2015-2017. De totale subsidie voor de periode 2017-2020 is gewijzigd vastgesteld op €14.731.392.

Met de brief van 4 september 2018 (referentie 1369998) heeft een wijziging subsidie culturele basisinfrastructuur 2017-2020 plaatsgevonden als gevolg van loonbijstellingen en prijsbijstellingen 2018-2020. De totale subsidie voor de periode 2017-2020 is gewijzigd vastgesteld op €14.984.868.

Met de brief van 4 juni 2019 (referentie 8300133) heeft een wijziging subsidie culturele basisinfrastructuur 2019 en 2020 plaatsgevonden als gevolg van loonbijstellingen en prijsbijstellingen 2018-2020. De totale subsidie voor de periode 2017-2020 is gewijzigd vastgesteld op €15.182.820.

22. (Structurele) Subsidie provincie Overijssel

Naast de subsidie van OCW heeft provincie Overijssel in het kader van culturele instellingen Overijssel 2017-2020 de stichting een subsidie ter uitvoering Activiteitenplan "*Glaub, es gibt ein Auferstehen*" toegekend van €800.000 (brief 17 februari 2017 met kenmerk 2017/0029561). De jaarlijkse verantwoording vindt in het jaarverslag plaats. Conform 2017 is in 2018 €200.000 ontvangen en verantwoord.

26. Overige subsidies

In totaal is €100.000 (2018: €100.000) aan overige subsidies verantwoord. De provincie Gelderland heeft in het kader van Programma: Cultuur & Erfgoed de stichting een subsidie ter uitvoering van "*Glaub, es gibt ein Auferstehen*" toegekend van maximaal €100.000 (brief 23 november 2018 met zaaknummer 2018-011479). Hiervan is in het boekjaar €80.000 ontvangen en €20.000 staat alsnog te ontvangen subsidie op de balans verantwoord. Voor 2020 kan ook nog €100.000 aangevraagd worden. Verstrekking vindt echter plaats na goedgekeurde aanvraag en vaststelling van de daartoe strekkende provinciale begroting. Deze subsidie is derhalve niet verantwoord als structurele subsidie.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Lasten

	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Beheerlasten	€ 1.440.142	€ 1.334.708	€ 683.056
Activiteitenlasten	€ 4.138.826	€ 4.106.050	€ 3.921.035
Totale lasten	€ 5.578.968	€ 5.440.758	€ 4.604.091

De totale lasten zijn niet binnen de begroting gebleven en ten opzichte van de begroting €138.210 hoger uitgevallen, zie verder hieronder.

3. Beheerlasten

Beheerlasten zijn kosten die geen onderdeel vormen van de productiekosten. De totale beheerlasten zijn €105.434 hoger dan begroot. Reden hiervoor is meer inhuur personeel en tijdelijke uitbreiding van contract-uren een aantal personeelsleden als gevolg van ziekte van de bestuurder.
De totale lasten zijn met €975.000 gestegen ten opzichte van vorig jaar. In de beheerslasten is de vergelijking tussen beide jaren lastig te maken. In 2018 was er sprake van een incidentele bate van €371.000 voor de post beheerslasten materieel. Dat werd verklaard door de vrijval van de in het verleden gevormde onderhoudsvoorziening, samenhangend met de verkoop van het eigen pand. Daarnaast de eerste afschrijvingstermijn in 2019 inzake de gepleegde huurdersinvesteringen van €136.000 alsmede de advieskosten die gepaard zijn gegaan met de verbouwing van de locatie gedurende de jaren die in 2019 zijn genomen van €240.000. Ook zijn de kosten van de huisvesting toegenomen als gevolg van de verhuizing naar de Performance Factory in de zomer van 2018. In 2019 zijn de huurlasten voor een volledig jaar.

6. Activiteitenlasten

Activiteitenlasten zijn kosten die direct gerelateerd zijn aan de producties. De totale activiteitenlasten liggen met €32.776 boven begroting redelijk in lijn met de begroting.

Pensioenregeling

Het pensioen van de medewerkers van de stichting Nederlandse Reisopera en Stichting Artistiek Personeel Nederlandse Reisopera is ondergebracht bij de Stichting Pensioenfonds ABP (Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds). Het pensioen wordt opgebouwd onder de middelloonregeling.
In 2017 heeft ABP een eerste stap op weg naar een structureel hogere premie gezet. De belangrijkste redenen voor de stijging zijn de lage rente en het lagere verwachte rendement de komende jaren. Deze lagere verwachting is meegenomen in de berekening van de premie vanaf 2017. Ook het feit dat we gemiddeld steeds ouder worden heeft een verhogend effect op de premie. Tot slot hebben de veranderingen in de samenstelling van de actieve deelnemers een klein effect op de premie.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

3.8 Resultaatbestemming 2019

Uit paragraaf 3.3 blijkt dat het exploitatieresultaat in het verslagjaar is uitgekomen op €194.965 negatief. Voorgesteld wordt dit resultaat toe te voegen aan het eigen vermogen. Deze toevoeging en mutaties binnen de reserves resulteren in:

Resultaatbestemming

	2019
Onttrekking algemene reserve	€ -/- 194.965
	€ -/- 194.965

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

3.9 Ondertekening

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de directie/bestuurder.

Enschede, 3 april

N. Mansfield Timans
Algemeen directeur

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

4 Overige gegevens

4.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Bijgevoegd vindt u de controleverklaring van Mazars.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

CONTROLEVERKLARING
VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Nederlandse Reisopera

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2019

ONS OORDEEL

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Nederlandse Reisopera te Enschede gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Nederlandse Reisopera op 31 december 2019 en van het exploitatieresultaat over 2019 in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2017-2020 en met de bepalingen van en krachtens de Wet Normering Topinkomens (hierna WNT);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2017-2020.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. het exploitatierekening over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020 en het Controleprotocol WNT 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Nederlandse Reisopera zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

GEEN CONTROLEWERKZAAMHEDEN VERRICHT TEN AANZIEN VAN DE ANTICUMULATIEBEPALING VAN ARTIKEL 1.6A WNT EN ARTIKEL 5 LID 1(J) UITVOERINGSREGELING WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het verslag van de Raad van Toezicht;
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2017-2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2017-2020.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN HET BESTUUR EN DE RAAD VAN TOEZICHT VOOR DE JAARREKENING

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2017-2020 en met de bepalingen van en krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2017-2020. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020, het Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude;
  - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn;

  het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de instelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Enschede, 3 april 2020

MAZARS N.V.

WAS GETEKEND

G.J.H. Oude Voshaar RA

Bijlagen

Bijlage 1. Prestatieverantwoording

Het ministerie van OCW verlangt van de Nederlandse Reisopera een prestatieverantwoording op de aspecten die zijn opgenomen in de zogenoemde speellijstapplicatie. De bezoekersaantallen van 2019 vergelijken we met de aantallen in onze BIS-aanvraag (eveneens gemiddelde eis ministerie). Daarna is de tabel opgenomen conform de voorgeschreven prestatieverantwoording.

Bezoeken aan voorstellingen	2019	Gemiddelde eis
Grote zaalproducties/reguliere voorstelling	34.391	24.000
Educatieve activiteiten	12.742	10.000
Festivals, participatie en maatschappelijke projecten	29.350	19.000
Registratie / adaptie voor radio	40.000	0
Overige activiteiten	1.565	0
Bezoeken aan voorstellingen totaal	118.048	53.000

In 2019 zijn hebben 34.391 bezoekers een reguliere voorstelling van de Reisopera bezocht. Dit is ruim meer dan de gemiddelde eis van 24.000 bezoeken per jaar. In een aantal gevallen zijn de prestatiegegevens zijn geschat. De schattingen zijn tot stand gekomen door waarnemingen ter plaatse van de medewerkers van de Reisopera alsmede door ons gemaakte afstemmingen en vergelijkingen met opgaven van bezoekersaantallen die zijn opgesteld door organisatoren van evenementen. In 2019 gold dit voor vier evenementen.

De educatieve activiteiten van de Reisopera bestonden in 2019 uit schoolgebonden voorstellingen, schoolgebonden activiteiten en niet schoolgebonden activiteiten. De Reisopera hecht veel waarde aan een het creëren van een goede mix tussen een aanbod met daarin schoolgebonden voorstellingen, maar daarnaast ook intensievere educatieve activiteiten. Het totaal aan activiteiten heeft in 2019 de gemiddelde eis overstegen.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

	Overzicht op basis van sheet	
Producties		
Nieuwe eigen productie	2	
Nieuwe coproductie	4	
Reprise eigen productie	1	
Reprise coproductie	1	
Totaal producties	8	
Uitsplitsing totaal producties		
Grote zaal	6	
Midden en kleine zaal	2	
Voorstellingen	aantal voorstellingen	aantal bezoeken
Reguliere voorstelling		
Standplaats	14	30.393
Buiten standplaats	70	28.938
Buitenland	-	-
Totaal reguliere voorstellingen	84	59.331
Schoolgebonden voorstellingen		
Schoolgebonden voorstelling po	18	3.133
Schoolgebonden voorstelling vo	3	573
Schoolgebonden voorstelling mbo,ho	-	-
Totaal schoolgebonden voorstellingen	21	3.706
Totaal voorstellingen en bezoeken	105	63.037
Totaal voorstellingen en bezoeken	105	63.037
Specificatie van bezoeken reguliere voorstellingen		
Gratis bezoeken		28.423
Betaalde bezoeken		30.908
Overige activiteiten	aantal activiteiten	aantal bezoeken
Schoolgebonden activiteiten	49	2.360
Openbare activiteiten	91	52.651
Niet schoolgebonden educatieve activiteiten	77	6.676
Registratie / adaptatie voor TV	-	-
Registratie / adaptatie voor radio	2	40.000
Registratie / adaptatie voor bioscoop	-	-
Overige activiteit	12	5.975
Totaal overige activiteiten	140	55.011
Totaal activiteiten	245	118.048

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Bijlage 2. Governance Code Cultuur

Helder bestuur en zorgvuldig toezicht geven ruimte aan inhoudelijk, integer en zakelijk presteren. De cultuursector heeft al ruim tien jaar zijn eigen governance code. De laatste aanpassing, op basis van opgedane ervaringen, dateert uit 2013. Voor het verslagjaar 2019 is de code vernieuwd. De Governance Code Cultuur biedt een normatief kader voor goed bestuur en toezicht in culturele organisaties. Daarmee laten de verantwoordelijke bestuurders en toezichthouders aan de buitenwereld zien wat de gangbare standaarden zijn voor goed bestuur in de cultuursector.

De code kent 9 principes. Elk principe bevat een aantal aspecten die relevant zijn voor de wijze waarop aan de code invulling wordt gegeven. In de onderstaande tabel zijn de principes en aspecten opgenomen voor de Nederlandse Reisopera. Per aspect is aangegeven of dit wordt toegepast zoals bedoeld. Daar waar dat (nog) niet het geval is, wordt aangegeven hoe we dat gaan oppakken.

Governance code cultuur

Principe en aspect	Status	Opmerking
1. Het bestuur is verantwoordelijk voor het in acht nemen van de Governance Code Cultuur		
1.1. De organisatie kent de Governance Code Cultuur en past deze toe.	V	
1.2 De toepassing van de principes van deze code sluit aan bij de doelstelling, aard en omvang van de organisatie.	V	
1.3 De organisatie kan afwijken van een principe of een praktijkaanbeveling. Aard en omvang van de organisatie of aanwezige kennis en ervaring leveren de motieven.	V	
1.4 In het jaarverslag maakt de organisatie melding van toepassing van de code en van eventuele wijzigingen op het gebied van de governance, inclusief het besturingsmodel.	V	
1.5 Op de website geeft de organisatie informatie over de wijze waarop zij de code toepast.	V	
2. Het bestuur kiest het besturingsmodel van de organisatie bewust.		
2.1 De organisatie kiest voor het raad-van-toezicht-model of voor het bestuur-model.	V	
2.2 Tenminste eens in de vier jaar bespreekt zij het eerder gekozen besturingsmodel. Er vindt analyse plaats: Hoe functioneert het model? Wat gaat goed en willen we behouden? Wat kan beter? Wat moet beter? Ligt een ander besturingsmodel meer voor de hand?	V	
2.3 Als er aanleiding is om van besturingsmodel te veranderen organiseert het bestuur overleg met betrokken partijen. Het bestuur stelt zo nodig een implementatieplan vast.	V	
2.4 De organisatie zorgt dat haar statuten en reglementen met de code overeenstemmen. Bij wijziging vindt zorgvuldige toepassing van de code plaats.	V	
2.5 Het bestuur is behalve voor de keuze van het besturingsmodel ook verantwoordelijk voor de implementatie ervan.	V	
2.6 De organisatie maakt naar buiten duidelijk kenbaar welk besturingsmodel zij heeft. In haar presentatie hanteert ze de (functie)benamingen die daar bij horen.	V	
3. Het bestuur is verantwoordelijk voor de organisatie. Het bestuur is in- en extern duidelijk over de taken, bevoegdheden en werkwijze.		
3.1 Het bestuur opereert vanuit haar missie en weegt daarbij de belangen van de stakeholders mee.	V	
3.2 Het bestuur is ervoor verantwoordelijk dat de organisatie alle relevante wet- en regelgeving naleeft.	V	

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

3.3 De organisatie kent een op de instelling toegesneden systeem voor risicobeheersing en controle. Het jaarverslag bericht over de toepassing hiervan.	V	
3.4 Het bestuur is verantwoordelijk voor het onderkennen en beheersen van risico's.	V	
3.5 Het bestuur stelt een bestuursreglement vast. Hierin staat onder meer hoe binnen het bestuur taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn verdeeld. Ook lees je hierin hoe het bestuur als collectief werkt.	V	
3.6 Alle voor de organisatie belangrijke beslissingen en strategische documenten worden door het bestuur vastgesteld.	V	
3.7 Leden van het bestuur aanvaarden niet zonder méér nevenfuncties als deze de belangen van de organisatie zouden kunnen raken (zie ook principe 8).	V	
3.8 Het bestuur is verantwoordelijk voor een goede omgang met het medezeggenschapsorgaan en de stakeholders.	V	
3.9 De organisatie maakt het mogelijk dat medewerkers die onregelmatigheden menen waar te nemen deze zonder risico voor hun positie kunnen melden. Zij melden deze bij het bestuur of bij een door het bestuur aangewezen functionaris.	V	
3.10 Als medewerkers onregelmatigheden te melden hebben die het bestuur zelf betreffen dan doen zij dat aan de voorzitter van de raad van toezicht.	V	
3.11 Over informatie en verantwoording aan de raad van toezicht legt het bestuur afspraken qua inhoud en frequentie schriftelijk vast.	V	
3.12 Het bestuur stelt het bestuursreglement vast en legt dit vervolgens ter instemming aan de raad van toezicht voor.	V	
3.13 Het bestuur geeft alle informatie die nodig is voor het goed kunnen functioneren van de raad van toezicht. Het bestuur doet dit gevraagd en ongevraagd en tijdig. ('Geen verrassingen' is een belangrijk principe voor de onderlinge relatie.)	V	
3.14 Het bestuur legt belangrijke beslissingen en strategische documenten ter goedkeuring aan de raad van toezicht voor.	V	
4. De raad van toezicht stelt rechtspositie en bezoldiging van het bestuur zorgvuldig vast en is hierover zo open mogelijk.		
4.1 Het bezoldigingsbeleid past bij het karakter van de instelling en stemt overeen met wettelijke voorschriften of subsidievoorwaarden.	V	
4.2 Binnen het kader van dat bezoldigingsbeleid bepaalt de raad van toezicht de bezoldiging van individuele leden van het bestuur. In het bestuur-model bepaalt het bestuur de bezoldiging van individuele leden van de directie.	V	
4.3 Het bestuur geeft in het jaarverslag informatie over het bezoldigingsbeleid van de organisatie, over de bezoldiging en over de duur van de contracten met het bestuur respectievelijk de directie.	V	
5. De raad van toezicht legt zijn taken, verantwoordelijkheden en werkwijze vast en handelt daarnaar.		
5.1 Bij zijn werk laat de raad van toezicht zich leiden door het culturele, economische en maatschappelijke belang van de organisatie.	V	
5.2 De raad van toezicht richt zich op het belang van de organisatie en weegt de belangen af van degenen die bij de organisatie zijn betrokken (de stakeholders).	V	
5.3 In een reglement legt de raad van toezicht onder meer vast: de onderlinge taakverdeling, de werkwijze van de raad van toezicht en de omgang met bestuur/directie.	V	
5.4 Een verslag van de raad van toezicht maakt deel uit van het jaarverslag van de organisatie.	V	
5.5 De raad van toezicht vergadert volgens vastgesteld schema, tenminste tweemaal per jaar, namelijk voor het goedkeuren van jaarplan en begroting én voor de vaststelling van jaarverslag en jaarrekening.	V	
5.6 De raad van toezicht is verantwoordelijk voor zijn eigen functioneren. De raad van toezicht bespreekt zijn functioneren tenminste eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van bestuur/directie en bereidt dit zelf voor.	V	

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

5.7 Ook bespreekt de raad van toezicht tenminste eenmaal per jaar het functioneren van bestuur/directie. Dit bereidt de raad van toezicht buiten aanwezigheid van bestuur/directie voor.	V	
5.8 De raad van toezicht houdt actief op stimulerende en kritische wijze toezicht.	V	
5.9 De raad van toezicht benoemt de externe accountant na advies van het bestuur/directie (zie ook principe 9).	V	
5.10 De raad van toezicht adviseert het bestuur en doet dit op actieve wijze, zowel anticiperend als reflecterend op beslissingen van het bestuur.	V	
5.11 De raad van toezicht kent een vast aantal onderwerpen die in ieder geval tot het toezicht behoren, zoals: realisatie van doelstellingen, strategie, risicobeheer en financieel beleid.	V	
5.12 De raad van toezicht beslist over benoeming, beoordeling, bezoldiging, schorsing en ontslag van het bestuur. Bij het vervullen van (artistieke)bestuursfuncties laat de raad zich extern adviseren.	V	
6. De raad van toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling: hij waarborgt deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.		
6.1 De raad van toezicht bestaat uit minimaal drie leden.	V	
6.2 De raad van toezicht moet zó zijn samengesteld dat hij zijn werk naar behoren kan doen.	V	
6.3 Elk lid van de raad van toezicht moet het beleid van de organisatie op hoofdlijnen kunnen beoordelen.	V	
6.4 Daarnaast draagt elk lid met een eigen specifieke deskundigheid bij aan de kennis en expertise waarover de raad van toezicht overeenkomstig zijn profielschets beschikt.	V	
6.5 In zijn samenstelling waarborgt de raad van toezicht diversiteit; in het bijzonder heeft hij daarbij aandacht voor leeftijd, etnische achtergrond en geslacht.	V	
6.6 Herbenoeming van een lid vindt plaats na overweging, ook gelet op actuele omstandigheden en op de profielschets van de raad van toezicht.	V	
6.7 Vacatures in de raad van toezicht worden openbaar gemaakt.	V	
6.8 De organisatie biedt alle leden van de raad van toezicht na hun benoeming een introductie aan in verschillende aspecten die voor de raad van toezicht relevant zijn. Jaarlijks beoordeelt de raad van toezicht in welk opzicht de leden behoefte hebben aan verdieping of verbreding van hun kennis.	V	
6.9 Statutair legt de organisatie de maximale zittingstermijn voor de leden van de raad van toezicht vast. Gebruikelijk is: tweemaal een periode van vier jaar of driemaal een periode van drie jaar.	V	
6.10 Er wordt een zodanig rooster van aftreden opgesteld dat niet te veel leden tegelijk aftreden zonder herbenoembaar te zijn. Het rooster van aftreden is openbaar.	V	
7. De raad van toezicht geeft tevoren aan welke inzet van de leden wordt verwacht en welke eventuele vergoeding daar tegenover staat.		
7.1 Ieder lid van de raad van toezicht wordt geacht voldoende tijd te hebben voor de vervulling van zijn functie; dat waarborgt een goede taakvervulling. Als er geen of slechts een beperkte vergoeding is ontslaat dat leden niet van de plicht tot behoorlijke invulling van hun taak.	V	
7.2 De raad van toezicht stelt een eventuele vergoeding voor zijn leden vast, passend bij het karakter van de organisatie, wettelijke voorschriften en subsidievoorwaarden.	V	
7.3 De raad van toezicht verstrekt in de jaarrekening informatie over de vergoeding aan zijn leden.	V	
7.4 De eventuele vergoeding aan leden van de raad van toezicht is niet afhankelijk van de resultaten van de organisatie.	V	
7.5 De voorzitter van de raad van toezicht bereidt de agenda voor, leidt de vergaderingen, zorgt voor de juiste informatievoorziening en voor zorgvuldige besluitvorming en ziet toe op het goed functioneren van de raad van toezicht.	V	
7.6 De voorzitter: · is namens de raad van toezicht het voornaamste aanspreekpunt voor bestuur/directie;	V	

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

· initieert de evaluatie van het functioneren van raad van toezicht en bestuur/directie; · ziet er op toe dat de contacten tussen raad van toezicht en bestuur/directie naar behoren verlopen; · speelt in geval van calamiteiten een actieve rol in het informeren van de stakeholders.		
7.7 De organisatie draagt zorg voor de goede ondersteuning van de voorzitter van de raad van toezicht.	V	
7.8 De voorzitter van de raad van toezicht is geen voormalig lid van het bestuur van de organisatie.	V	
7.9 De raad van toezicht kan een van de leden tot 'gedelegeerd lid' benoemen. Dit is van tijdelijke aard. Het gaat om een bijzondere taak die intensiever toezicht en advies en meer geregeld overleg met het bestuur vergt. De delegatie gaat niet verder dan de taken die de raad van toezicht zelf heeft en omvat niet het besturen van de organisatie. De raad van toezicht kan hiervoor een aparte vergoeding verstrekken.	V	
7.10 Delegatie van taken aan één lid doet niets af aan de collectieve verantwoordelijkheid en bevoegdheden van de raad van toezicht. Het gedelegeerd lid blijft lid van de raad van toezicht.	V	
7.11 Als een lid van de raad van toezicht tijdelijk voorziet in het vervullen van een bestuurs-/directiefunctie dan treedt dit lid voor die periode uit de raad van toezicht.	V	
8. Toezichthouders en bestuurders vermijden elke vorm van belangenverstrengeling. De raad van toezicht ziet hier op toe.		
8.1 Ieder lid van de raad van toezicht moet onafhankelijk en kritisch kunnen bijdragen aan de besluitvorming. De raad van toezicht vergewist zich van de onafhankelijkheid van zijn leden. De raad van toezicht is verantwoordelijk voor de besluitvorming over hoe de instelling met tegenstrijdige belangen om gaat.	V	
8.2 Besluiten over het aangaan van transacties of relaties waarbij tegenstrijdige belangen kunnen spelen behoeven vooraf goedkeuring van de raad van toezicht.	V	
8.3 Als een lid van de raad van toezicht of het bestuur een nevenfunctie aanvaardt die gezien de aard of het tijdsbeslag van betekenis is voor zijn functioneren vraagt hij vooraf goedkeuring van de raad van toezicht.	V	
8.4 Een lid van de raad van toezicht of bestuur treedt niet in concurrentie met de organisatie; · neemt van de organisatie geen schenkingen aan of bedingt deze voor zichzelf of zijn naasten; · verschaft zichzelf geen ongerechtvaardigd voordeel ten laste van de organisatie; · benut geen zakelijke kansen die de organisatie toekomen voor zichzelf of zijn naasten.	V	
8.5 Het reglement van de raad van toezicht bevat regels over het omgaan met tegenstrijdige belangen bij leden van de raad van toezicht, het bestuur en de externe accountant.	V	
8.6 Als sprake is van een (mogelijk) tegenstrijdig belang meldt de betreffende persoon dit direct aan de voorzitter van de raad van toezicht en hij geeft daarbij alle relevante informatie. Buiten zijn aanwezigheid neemt de raad van toezicht hierover dan een standpunt in. Of daadwerkelijk sprake is van tegenstrijdig belang is aan het oordeel van de raad van toezicht. Wanneer zich op dit punt kwesties voordoen is de raad van toezicht hier naar buiten toe open over.	V	
8.7 Een lid van de raad van toezicht of bestuur neemt niet deel aan discussie en besluitvorming over zaken waarin hij een tegenstrijdig belang heeft.	V	
8.8 Goedgekeurde besluiten waarbij sprake is van tegenstrijdige belangen komen, met toelichting, in het jaarverslag te staan.	V	
8.9 De organisatie verstrekt aan leden van de raad van toezicht of bestuur geen persoonlijke leningen, garanties en dergelijke.	V	
8.10 Het jaarverslag vermeldt nevenfuncties van de leden van de raad van toezicht en het bestuur.	V	

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

9. Het bestuur is verantwoordelijk voor financieel beleid en risicobeheer door sluitende interne procedures en externe controle.		
9.1 Het bestuur is verantwoordelijk voor de opgemaakte financiële verslagen. In het raad-van-toezicht-model ziet de raad van toezicht er op toe dat dit volgens de afgesproken normen gebeurt.	V	
9.2 De raad van toezicht benoemt de externe accountant en stelt diens beloning vast; dit op basis van advies van het bestuur. In het bestuur-model benoemt het bestuur de externe accountant, al dan niet op advies van de directie en stelt het bestuur de beloning vast.	V	
9.3 Benoeming van de externe accountant geldt voor een periode van maximaal vier jaar. Herbenoeming is steeds voor een periode van maximaal vier jaar mogelijk. Dit betekent ook dat er tenminste eens in de vier jaar een grondige beoordeling plaats vindt en dat deze wordt besproken in de raad van toezicht. De belangrijkste bevindingen komen in het jaarverslag te staan.	V	
9.4 Jaarverslag, jaarrekening en andere financiële rapportages vragen zorgvuldige interne procedures. Het bestuur zorgt voor het opstellen en handhaven van de regels. In het raad-van-toezicht-model ziet de raad van toezicht toe op het naleven hiervan.	V	
9.5 De raad van toezicht beoordeelt of en hoe de externe accountant wordt betrokken bij financiële berichten anders dan de jaarrekening. In het bestuur-model is dit aan het bestuur.		
9.6 De externe accountant brengt ten minste eenmaal per jaar aan de raad van toezicht respectievelijk het bestuur verslag uit van zijn bevindingen. De raad van toezicht kan hem bevragen over de getrouwheid van de jaarrekening.	V	
9.7 Jaarlijks rapporteert het bestuur aan de raad van toezicht over de relatie met de externe accountant en eventuele ontwikkelingen daarin. Mede op grond hiervan besluit de raad van toezicht over voortzetting van de relatie met de externe accountant. In het bestuur-model beslist het bestuur, desgewenst op advies van de directie.	V	
9.8 De externe accountant krijgt geen opdrachten vanuit de organisatie die zijn onafhankelijke controle in gevaar zouden kunnen brengen. Zijn er andere dan controle-opdrachten dan laat de accountant dit aan de raad van toezicht respectievelijk het bestuur weten.	V	

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Bijlage 3. Tussenrapportage regeling Kader Culturele instellingen Overijssel

	Gegevens aanvrager
Naam organisatie:	Nederlandse Reisopera
Datum ontvangst beschikking:	17 februari 2017
Zaaknummer:	4042343
Op welk jaar heeft deze tussenrapportage betrekking?	2019

	Uitvoering kernactiviteiten en overige activiteiten
Ligt de uitvoering van uw kernactiviteiten en de afspraken die wij met u hebben gemaakt over de overige activiteiten, inhoudelijk op koers? Zo nee, wat is hiervan de reden?	[X] ja [ ] nee
Ligt de uitvoering van uw kernactiviteiten en de afspraken die wij met u hebben gemaakt over de overige activiteiten, financieel op koers? Zo nee, wat is hiervan de reden?	[X] ja [ ] nee
Bestaat er aanleiding om de in de beschikking opgenomen afspraken te willen herzien: Zo ja, wat zou u willen herzien en waarom?	[ ] ja [X] nee

Voortgang Kernactiviteiten (zie verleningsbeschikking)
Graag voor zover mogelijk puntsgewijs opsommen

Activiteiten	Omschrijving stand van zaken	Op koers? Ja/nee
1. “Glaub, es gibt ein Auferstehen”	Uitvoering 3e jaar 2019	Ja

Voortgang Overige activiteiten
(motie Faal-Takak) voor zover passend bij uw kernactiviteiten

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

Overige activiteiten	Omschrijving stand van zaken	Op koers? Ja/nee
Samenwerking		Ja
1. Benoem uw belangrijkste samenwerkingspartners tot nu toe:	Orkest van het Oosten Wilminktheater en Muziekcentrum Enschede Concordia Kunst en Cultuur Jeugdtheater Sonnevanck Zwolse Theaters Theatermakerij Enschede Kaliber Kunstenschool ArtEZ-conservatorium Symonia Jong Twente Alle partners van de toekomstige stedelijke regio	
2. Geef aan hoe heeft u de netwerkfunctie heeft vormgegeven:	Regelmatig overleg, gezamenlijke doelstellingen definiëren en uitvoeren.	
Maatschappelijke- en publieksbijdrage		
1. Welke publieksdoelgroep is door uw organisatie bereikt:	Verschillende doelgroepen waaronder volwassenen, jong volwassenen en kinderen, waaronder veel first time users. Professionals en amateurs.	
2. Geef aan op welke wijze deze groep is bereikt:	De doelgroep wordt bereikt door actief en zichtbaar te zijn op alle onderwijsinstellingen, vanaf de basisschool tot aan het conservatorium	
3. Omschrijf de wijze waarop uw organisatie een (nieuw) publiek heeft bereikt:	Door in de publiciteit, communicatie, (artistieke) keuzes en op het podium de 3 kernwaarden van de Reisopera (lef, topkwaliteit en toegankelijkheid) uit te stralen. Hierdoor creëren we herkenning onder ons (nieuw) publiek en binden we het publiek aan ons voor de toekomst.	
4. Geef aan hoe u het publiek online heeft bereikt:	Website, Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn, digitale nieuwsbrieven, online reclame uitingen (Google Adwards)	
Educatie en talentontwikkeling		
1. Geef aan hoe uw organisatie zich heeft ingezet voor educatie en talentontwikkeling op- en buiten scholen:	Zie jaarverslag hoofdstuk educatie.	
2. Op welke wijze heeft uw organisatie activiteiten ontplooid voor het aantrekken en begeleiden van nieuw talent:	Medewerkers worden gestimuleerd om meer taken en verantwoordelijkheden op te pakken en op deze wijze zich te ontwikkelen in kwaliteit en functie De Reisopera is een erkend leerbedrijf, waar diverse leerlingen de praktijkstage binnen de Reisopera voltooien. Studenten worden de kans geboden om (ondersteunende) werkzaamheden te verrichten om praktijkervaring op te doen en de eerste stappen in het werkveld te zetten binnen de Reisopera	

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020

	Jong artistiek talent wordt gestimuleerd door talentproducties te produceren, zoals La Bohème i.s.m. Symfonia Jong Twente en de opera ConceptChallenge, (zie ook andere (co-)producties zoals beschreven in het jaarverslag.
3. Benoem de doelgroepen die u heeft bereikt:	Basisonderwijs, middelbaar onderwijs, MBO,HBO, Universiteit en diverse talentvolle solisten en artistiek teams
4. Hoe heeft uw organisatie de verbinding tussen professionals en amateurs gelegd:	Uitvoering van de meezing Messiah in Carré. Deelname van amateur orkest, studentenorkest van de VU, professionele dirigent, koor en organisatie, deelname van 1.200 amateurzangers. Daarnaast is het project de Maakers gestart, waarin jonge talenten zich gedurende een jaar voorbereiden onder de vleugels van professionals om tot een productie te komen.
Provinciale uitstraling 1. Op welke wijze heeft uw organisatie activiteiten in Overijssel gerealiseerd:	Alle premières in het Wilminktheater in Enschede, deelname aan Kunst in het Volkspark in Enschede, opera lunches in Enschede, voorstellingen in Zwolle, verhuizing naar binnenstad van Enschede.
2. In welke regio/gemeenten hebben deze activiteiten plaatsgevonden:	Zie boven. Daarnaast landelijke spreiding.
3. Welke binding heeft uw organisatie met middelgrote en kleine Overijsselse gemeenten gerealiseerd:	We hebben een intensieve binding met de gemeente Enschede. Daarnaast investeren we in de gemeenten waar voor ons belangrijke theaters gevestigd zijn. Alle producties zijn ook in Zwolle te zien.
4. Op welke manier(en) heeft u de zichtbaarheid van uw organisatie en/of activiteiten vergroot:	Meer aandacht naar corporate marketing. Het uitbreiden van een netwerk aan ambassadeurs, zoals de Vrienden van de Reisopera en het bedrijfsleven.
Eigen inkomstennorm voor zover van toepassing op uw instelling*	In de verleningsbeschikking is opgenomen dat voor uw instelling een eigen inkomstennorm geldt. Deze inkomstennorm geeft middels een percentage de verhouding weer tussen de eigen inkomsten en de structurele subsidie.
Kunt u aangeven of de afspraken met betrekking tot de eigen inkomstennorm voor uw instelling op koers liggen en kunt hierop een toelichting geven?	De afspraken voor de eigen inkomstennorm zijn gelijk als van het Rijk. 23,5% over de periode 2017-2020. Voor de jaren 2017, 2018 en 2019 is cumulatief een eigen inkomsten percentage behaald van 26,3%. Wij hebben er alle vertrouwen in dat we gaan voldoen aan de gemiddelde eigen inkomstennorm voor 2017-2020.

MAZARS
Mazars N.V.
Initialled for
identification purposes only
GJOV | 03-04-2020